

Reetta Aarre-Ahtio

Monikko on ilmiö!

Uusien yhteistyömahdollisuuksien hyödyntäminen monitoimitalon palveluissa Nurmijärvellä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kulttuurituottaja YAMK (60op)

Opinnäytetyö

21.3.2018

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Reetta Aarre-Ahtio Monikko on ilmiö! Uusien yhteistyömahdollisuuksien hyödyntäminen monitoimitalon palveluissa Nurmijärvellä 47 sivua + 4 liitettä 21.3.2018
Tutkinto	Kulttuurituottaja YAMK
Koulutusohjelma	Kulttuurituotannon koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	-
Ohjaaja(t)	Lehtori Pia Strandman
<p>Tämä opinnäytetyö on tapaustutkimus, jonka tavoitteena on Nurmijärven uuden monitoimitalo Monikon palveluiden kehittäminen asiakkaille. Työssä tutkitaan asiakkaiden odotuksia Monikon palveluista ja mahdollisuuksia niiden toteuttamiselle. Taustalla vaikuttavat myös Opetushallituksen julkaisemat uudet Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, jotka astuvat voimaan 1.8.2018. Kehittämistyön tavoitteena on tuottaa toimiva tulevaisuuden yhteistyön suunnitelma kolmen taiteen perusopetuksen toimijan ja työn tilaajan (Nurmijärven musiikkiopisto, Nurmijärven tanssiopisto ja Nurmijärven opisto) yhteiseen käyttöön.</p> <p>Kehittämistyön tutkimuskysymykset liittyvät yhteistyön kehittämiseen: mitä palveluita Monikkoon kaivataan ja miten uusia ideoita voidaan toteuttaa eri toimijoiden yhteistyönä? Työssä kartoitetaan tulevaisuuden asiakaspalveluiden tarpeita tähtäimenä Monikko viiden vuoden kuluttua. Työn tulokset ovat näin ollen hyödynnettävissä pitkällä tähtäimellä.</p> <p>Aineistoa kerättiin haastatteluilla, kyselyillä ja työpajamenetelmillä. Työssä hyödynnettiin myös palvelumuotoilun keinoja. Benchmarking-kohteita olivat Helsingissä Maunula-talo, Annantalo sekä Hämeenlinnan Verkatehdas. Aineistosta nousi esiin suuret odotukset uuden talon palveluista, sekä vahva innostus talon toimijoiden yhteistyöhön.</p> <p>Tuloksina saatiin paljon konkreettisia kehittämisideoita muun muassa viestintäjärjestelmän kehittämisestä, taiteiden välisestä opetuksesta, erikokoisista tapahtumista myös asiakkaita osallistaen, sekä vaihtoehtoja niiden toteuttamistavoista alati pienenevien resurssien valossa.</p>	
Avainsanat	Taiteen perusopetus, taideharrastamien, kunnalliset kulttuuripalvelut, taiteiden välinen yhteistyö, palvelumuotoilu

Author(s) Title Number of Pages Date	Reetta Aarre-Ahtio Monikko is a Phenomenon! The Possibilities of Collaboration in a New Community Centre in Nurmijärvi 47 pages + 4 appendices 21 March 2018
Degree	Master of Culture and Arts
Degree Programme	Degree Programme in Cultural Management
Specialisation option	-
Instructor(s)	Pia Strandman, Senior Lecturer
<p>This thesis is a case study to develop the services of the new community centre Monikko in Nurmijärvi. The aim of the project was to study the expectations of the users and the possibilities of realising the expectations. The aim of the thesis was to produce a practical plan for the collaboration of the three institutes of basic education of arts in Nurmijärvi. The subscribers of this thesis included the Nurmijärvi Dance Institute, the Music Institute and the Nurmijärvi Institute. The author of this thesis has worked at Nurmijärvi Dance Institute as the leading ballet teacher since 2002 and as the arts manager since 2013.</p> <p>The research questions focused mostly on the development of collaboration: what services are wanted at Monikko and how they can be put into practice by the different actors collaborating? This thesis is intended to identify the needs of the customer services in Monikko in the future. The results of this thesis can thus be of benefit for a long term.</p> <p>The principal methods used in this thesis included interviews, surveys and workshops, as well as service design. The benchmarking targets entailed Maunula-house and Annantalo in Helsinki and Verkatehdas in Hämeenlinna. The gathered data highlighted big expectations for the services of the new house and strong enthusiasm for the collaboration between the different actors. On the other hand the data indicated worry regarding the decrease of resources. The results from the interviews, workshops, benchmarking and survey helped to create a new plan of collaboration and many different ways to realize parts of it even with decreasing resources.</p>	
Keywords	Basic education of arts, Service design, Cultural services, Collaboration between arts

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Taiteen perusopetus Nurmijärvellä	3
2.1	Nurmijärven tanssiopisto	5
2.2	Nurmijärven musiikkiopisto	6
2.3	Nurmijärven Opisto	6
2.4	Taiteen perusopetuksen toimijoiden yhteistyö Nurmijärvellä	7
3	Kehittämistyön taustaa	8
3.1	Kunnan kulttuuristrategia	8
3.2	Kulttuuripalvelut Nurmijärvellä	9
3.3	Taiteen perusopetus ja uusi opetussuunnitelma	10
4	Tutkimusmenetelmät ja tuloksia	11
4.1	Kyselyt	13
4.2	Benchmarking	16
4.2.1	Hämeenlinnan Verkatehdas	16
4.2.2	Annantalo	19
4.2.3	Maunula-talo	20
4.3	Learning café	22
4.4	Rehtorien aivoriihi	23
5	Pilotit	24
5.1	Rytmyöpaja	24
5.2	Non stop -näytös	25
6	Kehitysehdotukset	27
6.1	Konkreettiset kehittämisideat	27
6.2	Intoa on, mutta riittävätkö resurssit?	38
7	Tulevaisuuden haasteet	41
	Lähteet	46

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake: Tupatarkastusviikon kävijät

Liite 2. Kyselylomake: Tanssiopiston oppilaat

Liite 3. Learning café – kysymykset

Liite 4. Haastattelukysymykset

1 Johdanto

Nurmijärvelle valmistui uusi monitoimitalo Monikko elokuussa 2017. Taloon muuttivat Nurmijärven tanssiopiston lisäksi Nurmijärven musiikkiopisto, Klaukkalan nuorisotila, Nurmijärven Opisto sekä liikuntatoimen tiloja. Taloon valmistui myös muunneltava 400 -paikkainen teatteri- ja konserttisali.

Nurmijärven kunnassa ei ole tähän mennessä ollut yhtään esiintymistilaa musiikille, tanssille tai teatterille. Esimerkiksi tanssiopiston esitykset on vuosittain viety naapurikuntaan Vantaalle Kulttuuritalo Martinukseen. Uusi monitoimitalo tarjoaa täysin uusia mahdollisuuksia kunnan kulttuuritoimijoille ja -elämälle. Koska monitoimitalon sali on muunneltava, on siellä mahdollisuus järjestää monia erityyppisiä tapahtumia konserteista teatteriesityksiin tai vaikka nuorisodiskosta liikuntatapahtumiin.

Nurmijärven tanssiopisto (tuonnempana Nto) ja musiikkiopisto (tuonnempana Numo) ovat tehneet yhteistyötä jo vuosien ajan erilaisten produktioiden yhteydessä. Saman katon alle muuttaminen tarjoaa kuitenkin uusia mahdollisuuksia monenlaiseen yhteistyöhön tanssintuntien säestämisestä, yhteisistä workshopeista ja pienimuotoisista matineoista suuriin yhteistyöproduktioihin. Kehittämistyön tutkimuskysymykset liittyvätkin tämän yhteistyön kehittämiseen: mitä palveluita Monikkoon kaivataan ja miten uusia ideoita voidaan toteuttaa eri toimijoiden yhteistyönä?

Uusi monitoimitalo on hieno mahdollisuus, mutta asettaa kunnan kulttuuritoimijat uuden tilanteen eteen. Tämä opinnäytetyö tutkii kolmen taiteen perusopetuksen toimijan tarpeita ja tavoitteita sekä yhteisiä tulevaisuuden visioita. Yleisenä tavoitteena on luoda ratkaisuja toimintojen synkronoinnille ja yhtenäistämislle sekä löytää yhteinen tahtotila toimijoiden välille. Lisäksi kehittämistyön yhtenä tavoitteena on tuottaa toimiva tulevaisuuden yhteistyön suunnitelma kolmen taiteen perusopetuksen toimijan (Numo, Nto ja Nurmijärven Opisto) yhteiseen käyttöön. Toisena tavoitteena on Monikon palveluiden kehittäminen asiakkaille. Kartoitan kuntalaisten odotuksia ja selvitän mitä palveluita Monikkoon kaivataan, mitä voidaan toteuttaa ja miten. Työn kohderyhmänä ovat näin ollen sekä kolmen Monikossa toimivan opiston asiakkaat että talossa käyvät ja tapahtumiin osallistuvat kuntalaiset ja muut kävijät. Monikko vastaa osaltaan Nurmijärven kunnan kulttuuristrategian tavoitteisiin: ”Lisätään Nurmijärven näkyvyyttä ja tunnettuutta sekä Helsingin seudulla, muualla Suomessa että kansainvälisesti” (Nurmijärven

kuntastrategia 2014–2020). Kunnan ikärakenne on nuorekas ja Nurmijärvi on yhä muuttovoittoinen kunta, joten Monikon asiakaskunnan kasvua on tulevaisuudessakin odotettavissa.

Tässä työssä on tarkoitus katsoa rohkeasti tulevaisuuteen, ohitse mahdollisten alkutuskien. Aineistoa on kerätty kyselyissä ja työpajoissa etsien vastausta kysymykseen: millaisen Monikon halutaan olevan viiden vuoden kuluttua? Niiden avulla on kartoitettu asiakkaiden ja työntekijöiden unelmia Monikon palveluiden ja organisaation osalta.

Opetushallitus on julkaissut uudet Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, jotka astuvat voimaan 1.8.2018. Selkeä suuntauksen muutos perusteissa on se, että yhteistyötä ja taiteidenvälisyyttä edellytetään eri oppilaitosten ja taiteiden välillä. (Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017.) Kehittämistyöni keskeisenä sisältönä onkin monitaiteellisen ja taiteidenvälisen yhteistyön kehittäminen. Taiteen perusopetuksen toimijoille yhteisen katon alla työskentely antaa mahdollisuuden tarjota oppilaille erilaisia projekteja, joissa päästään tekemään yhteistyötä toisten taiteenalojen opiskelijoiden kanssa ja erilaiset taiteidenvälisyysprojektit voivat olla koska tahansa toteutettavissa. Tämä tilanne antaa kaikkien kolmen opiston (Nto, Numo ja Nurmijärven Opisto) pedagogien työhön uusia ulottuvuuksia ja innostavia mahdollisuuksia. Eri taiteenalojen perusopetus saman katon alla on jo ajatuksenakin inspiroiva ja harvinainen mahdollisuus.

Kehittämistyöni hyöty näkyy tulevaisuudessa organisatorisesti osallistavana yhteissuunnitteluna sekä esimerkiksi opetussuunnitelmien yhtenäistämisessä tulevaisuudessa. Työtä lähestyn monitaiteellisuuden sekä palvelumuotoilun näkökulmasta. Luvussa seitsemän pohdin miten toteuttaa uusia kehittämisideoita alati pienenevien resurssien varjossa, kun oppilasmäärät eivät ole tällä hetkellä kasvussa, mutta sen sijaan kulut kasvavat edelleen.

Monikon valmistuminen Nurmijärven Klaukkalaan ei ole ollut kunnassa itsestäänselvyys, eikä kaikkien kunnan toimijoiden mielestä positiivinen asia. Se on herättänyt myös kateutta ja katkeruutta ja monen mielestä Monikkoon käytetyille rahoille olisi ollut parempaakin käyttöä kunnassa. Monikon valmistuminen on yli kahdenkymmenen vuoden prosessi. Sitä ovat aktiivisesti olleet viemässä läpi taiteen perusopetuksen toimijat ja nyt opistoilla on paineet osoittaa, että Monikosta on laajemmaltikin hyötyä. Nurmijärven kunnan sloganiin, ”Nurmijärvi on ilmiö”, rinnastaen myös Monikko on kauan odotet-

tu ilmiö. Nurmijärven nuorisopalvelut on odottanut tiloja Klaukkalaan jo vuodesta 1995, jolloin ensimmäinen suunnitelma monitoimitiloista laadittiin. Tanssiopiston rehtori Ulla Lehtinen kertoo lehtihaastattelussaan vuonna 2001:

Unelmoida saa aina. Me unelmoimme yhteisestä kokoontumispaikasta, Kivitalosta, joka puuttuu Nurmijärveltä. Meillä on täällä monipuolista ja tasokasta toimintaa, mutta yhteistä kokoontumis- tai esiintymispaikkaa Suomen suurimmassa maalaiskunnassa ei ole. Josko tanssiopiston 30 -vuotisjuhlissa olisi jo oma sali. Siihen asti joudumme viemään näytöksemme naapurikunnan Martinus-saliin. (Nurmijärven Extra Uutiset 27.9.2001.)

Tanssiopiston 30 -vuotisnäytös pidettiin keväällä 2016 vielä Martinus-salissa Vantaalla, mutta lukuvuoden 2017 alusta kaikki näytökset tullaan näkemään uudessa Monikossa.

Kehittämistyö toteutettiin tutkimuksellisen kehittämistyön luonteen mukaisesti. Tutkimukselliseen kehittämistyöhön kuuluu yleensä käytännön ongelmien ratkaisua ja uusien ideoiden, käytäntöjen, tuotteiden tai palvelujen tuottamista ja toteuttamista. Sen tarkoituksena on tyypillisesti luonnostella, kehitellä ja ottaa käyttöön ratkaisuja. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 19–20). Sen avulla on mahdollista luoda aivan uudenlaista ammatillista tietoa. Seuraava lainaus voisi olla myös kuvaus nykyisestä tilanteesta eri toimijoiden kesken uudessa Monikossa:

Tutkimuksellinen kehittämistyö on ihmisten välistä vuorovaikutusta, kysymysten muotoilua ja tutkimista, tiedon tuottamista, uusien yhteistyösuhteiden rakentamista, muutoksen hakemista ja ohjaamista, liikkumista tuntemattomalla alueella, epävarmuuden kohtaamista ja yllättävien haasteiden käsittelyä. (Ojasalo ym. 2014, 20).

Olen toiminut Nto:ssa tuottajana vuodesta 2013 ja baletin vastaavana opettajana vuodesta 2002. Tilaajina kehittämistyössäni ovat oma työnantajani Nurmijärven tanssiopisto, Nurmijärven musiikkiopisto sekä Nurmijärven Opisto, eli kaikki kolme Nurmijärven taiteen perusopetuksen toimijaa.

2 Taiteen perusopetus Nurmijärvellä

Taiteen perusopetus on ainutlaatuinen suomalainen taidekasvatusjärjestelmä, josta on säädetty laissa (633/1998) ja asetuksessa (813/1998). Vastaavaa järjestelmää ei ole muualla maailmassa. Taiteen perusopetus on yleissivistävän perusopetuksen rinnalla kulkeva vapaaehtoinen koulutusmuoto, joka on tarkoitettu ensisijaisesti lapsille ja nuo-

rille, mutta myös aikuisille järjestetään opetusta. Taiteen perusopetus on luvanvaraista toimintaa ja se järjestetään Opetushallituksen antamien opetussuunnitelman perusteiden mukaan, joiden pohjalta koulutuksen järjestäjä päättää itse opetussuunnitelmaansa. Taiteen perusopetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. (Opetushallitus 2017).

Taiteen perusopetus on tavoitteellista, vuosittain jatkuvaa ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Tarkoituksena on antaa oppilaille valmiuksia ilmaista itseään taiteen keinoin ja kehittää taitojaan sekä valmiudet hakeutua taiteen ammattiopintoihin. (Opetushallitus 2017).

Opetushallitus on vahvistanut vuonna 2002 taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet musiikkiin, tanssiin, teatteritaiteeseen ja visuaalisiin taiteisiin (arkkitehtuuri, kuvataide ja käsityö). Lisäksi Opetushallitus vahvisti vuonna 2005 taiteen perusopetuksen sirkustaiteen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet vahvistettiin vuonna 2005 musiikille, sanataiteelle, tanssille, esittäville taiteille (sirkustaide ja teatteritaide) sekä visuaalisille taiteille (arkkitehtuuri, audiovisuaalinen taide, kuvataide ja käsityö). (Opetushallitus 2017).

Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle monipuolinen näkemys taiteesta ja siihen liittyvistä ilmiöistä. Opetuksen tulisi tukea oppilaan henkistä kasvua, luovuutta ja taitoja. Taiteen perusopetus luo pohjaa kulttuurimyönteisyydelle ja elinikäiselle oppimiselle. (Opetushallitus 2017).

Tällä hetkellä yleisesti tunnistettu kasvava trendi on elämän nopeutuminen ja pitkäjänteisyyden katoaminen. Myös harrastustarjonnassa pitäisi ottaa huomioon tämä trendi ja miettiä uusia muotoja opetuksen tarjonnassa. Kaikki eivät ole valmiita taiteen perusopetuksen vaatimaan pitkäjänteiseen harrastamiseen ja kokeilemiselle pitäisi antaa mahdollisuus. Oppimisesta voi olla myös hyvinkin epärealistiset odotukset. Kun eri sovellusten videoilla nähdyt temput eivät kuulukaan tanssi- tai soittotunnin ohjelmaan, tai niitä ei helposti opi, motivaatio harjoitteluun katoaa. Tähän uhkaan vastaamista pohdin enemmän luvussa 7.2.

2.1 Nurmijärven tanssiopisto

Nurmijärven tanssiopisto on yksi suurimmista tanssikouluista Suomessa. Nto vastaa tanssin perusopetuksesta Nurmijärvellä. Opistossa annetaan laajan ja yleisen oppimäärän mukaista opetusta. Noin 1200 oppilaan joukossa on niin harrastusmielessä tanssivia kuin ammattiopintoihinkin tähtääviä opiskelijoita. Opetusministeriö on myöntänyt taiteen perusopetuksen järjestämisluvan ja valtionosuuden Nurmijärven tanssiopiston kannatusyhdistys ry:lle vuonna 2000. (Nurmijärven tanssiopisto 2017.)

Myös Nurmijärven kunta tukee Nto:n toimintaa. Opetuspisteet sijaitsevat Klaukkalassa, Nurmijärven kirkonkylällä ja Rajamäellä. Uudessa Monikossa tanssiopistolla on neljä tanssisalia, toimistotiloja, puvusto, sekä henkilökunnan sosiaalitiloja.

Työntekijöiden määrä oppilaitoksessa on 23 ja esimies on oppilaitoksen rehtori. Nto:n opettajista kuusi on toimenhaltijoita ja kuukausipalkalla. Loput ovat tuntiopettajia. Lisäksi organisaatioon kuuluvat apulaisrehtori, tuottaja, sekä osa-aikaiset hallintopäällikkö, hallintosihteeri ja projektikoordinaattori.

Nykyään tanssiopistolla tehdään vuosittain kaksi suurempaa produktiota, 2-3 keski suurta ja muutamia pienempiä tuotantoja. Tuotannoissa työskentelevät sekä oppilaitoksen opettajat että hallinnollinen henkilökunta.

Oppilaitoksen talous perustuu kolmijalalle, jonka muodostavat oppilasmaksut, valtionosuudet ja Nurmijärven kunnan avustus. (Tanssinopetus myös nuorisotyötä. Nurmijärven Extra Uutiset 27.9.2001).

Kuva 1. Nurmijärven tanssiopiston oppilaita odottamassa tunnin alkua Monikossa. (Kuvaaja: Reetta Aarre-Ahtio).

2.2 Nurmijärven musiikkiopisto

Nurmijärven musiikkiopisto on vuonna 1982 perustettu musiikin perusopetusta tarjoava oppilaitos, jota ylläpitää Nurmijärven musiikkiopiston kannatusyhdistys ry. (Nurmijärven musiikkiopisto 2017).

Musiikkiopiston toiminta on kasvanut vuosikymmenten aikana tasaisesti ja yhteistyö muiden oppilaitosten kuten Nto:n kanssa on laajentanut toiminnan mahdollisuuksia.

Musiikkiopistossa on 317 opiskelijaa, 360 musiikkileikkikoululaista, valmennusosastolaisia, TIVOLI- ja Hyvän Mielen pianokoululaisia sekä 80 kuorokoululaista (tilanne keväällä 2018). Opetus ja tapahtumat pyörivät kunnan kaikissa taajamissa. (Rauhala 2018).

Yhteismusisointi musiikkiopistossa on nimetty kymmenisen vuotta sitten kaverimusaksi. Sen tärkeät painopisteet ovat yhtyeiden, orkesterien sekä kuorokoulun toiminta. Kaverimusa on saanut uutta taiteellista potkua omien konserttien lisäksi tanssiopiston kanssa tuotetuista suurista sekä pienemmistä produktioista. Unohtumattomia hetkiä Numon ja Nto:n yhteisessä historiassa on koettu vuodesta 2002 alkaen isojen produktioiden kuten Pähkinänsärkijän, Ali Baban sekä Nuoren Sibeliuksen parissa. (Rauhala 2018).

2.3 Nurmijärven Opisto

Nurmijärven Opisto on vapaan sivistystyön oppilaitos eli kansalaisopisto. Sen siipien suojissa toimivat myös Nurmijärven kuvataidekoulu ja Jukolan musiikkikoulu, joissa annetaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista opetusta kuvataiteessa ja rytmimusiikissa sekä laulussa. Taiteen perusopetus on aloitettu musiikissa vuonna 2012, ja aiemmin yhdistyspohjalta toiminut kuvataidekoulu siirtyi osaksi opiston toimintaa vuonna 2016. Kansalaisopistossa on vuosittain noin 15 000 kurssiosallistujaa ja opiskelijoita noin 7000, joten oppilaitos lienee Nurmijärven suurin opiskelijamäärältään. Opetustarjonta noudattaa elinikäisen oppimisen periaatetta ja sitä kohdennetaan niin lapsille, nuorille, aikuisille kuin eläkeikäisillekin matalan kynnyksen periaatteella. Opistossa on mahdollista harrastaa ja opiskella taideaineiden lisäksi liikuntaa, kieliä, tietotekniikkaa, ruoanlaittoa, historiaa, taloutta, luontoa ja puutarhaa sekä ensiaputaitoja. Lisäksi tarjontaan kuuluu lukuisia luentoja ja lyhytkursseja elämän eri osa-alueilta. Kansalaisopisto järjestää myös tilauskoulutusta yrityksille ja yhteisöille vuosittain. Mer-

kittävä tehtävä on myös maahanmuuttajataustaisten kuntalaisten kieli- ja lukutaitokoulutus. Opetusta annetaan n. 40 eri toimipisteessä ympäri kuntaa. (Karemo 2018).

Nurmijärven Opisto saa OKM:n valtionosuutta, Nurmijärven kunnalta avustusta sekä opiskelijoiden kurssimaksutuottoja, joilla katetaan toiminnan kulut. Henkilöstössä on 7 vakituista työntekijää sekä vuosittain reilut 200 tuntiopettajaa, osa-aikainen siistijä sekä vahtimestari. Nurmijärven Opisto järjestää vuosittain runsaasti konsertteja, teatteriesityksiä, näyttelyitä ja muita tapahtumia. (Karemo 2018).

2.4 Taiteen perusopetuksen toimijoiden yhteistyö Nurmijärvellä

Nurmijärven tanssiopisto on tehnyt kiinteästi yhteistyötä vuosien varrella Nurmijärven musiikkiopiston kanssa. Muutamina vuosina on valmistettu mittavia produktioita, joissa on ollut mukana musiikkiopiston soittajista ja ammattimuusikoista koottu kokonainen 70 hengen sinfoniaorkesteri sekä 200 tanssijaa. Tällaisten kokoillan teosten lisäksi on tehty pienemmällä kokoonpanolla erilaisia pienempiä teoksia.

Opetus- ja produktioyhteistyötä on tehty aiemmin myös Nto:n, Numon ja Nurmijärven kuvataidekoulun, Kivi-juhlien sekä muiden paikallisten kulttuuriyhteisöjen kanssa. Yhteistyö Nurmijärven peruskoulujen, toisen asteen oppilaitosten ja päiväkotien kanssa on aina ollut tärkeä osa opistojen toimintaa.

Taiteen perusopetuksen toimijat ovat aktiivisesti pyrkineet edistämään toiminnallaan Nurmijärven alueen kulttuurielämää ja taiteidenvälistä yhteistyötä. Myös kunnan päättäjien suuntaan sekä Opetushallitukseen pidetään yllä aktiivisesti hyviä suhteita ja opistot tiedottavat näille tahoille säännöllisesti toiminnastaan ja tarpeistaan.

Muuttaminen saman katon alle Monikkoon ei pelkästään itsessään kehitä taiteidenvälistä yhteistyötä, vaan se vaatii henkilökunnan yhteisiä kokoontumisia ja tahtotilan luomista sekä selkeitä ehdotuksia ja ohjeistuksia niiden täytäntöön panemiseksi. Monikko tarjoaa mahdollisuudet, joita kehittämistyöni avulla voidaan tuoda käytäntöön. Yhteisen unelmatalon toimintaa rehtori Ulla Lehtinen kuvasi haastattelussaan vuonna 2001 seuraavasti:

Toiminta-ajatuksena on olla vireä, kaunis ja monipuolinen taideopistojen rypäs, jonka tavaramerkkinä ovat elämykset sekä niiden tuottaminen niin asiakkaille kuin ympäristöllekin. (Nurmijärven Extra Uutiset 27.9.2001.)

Kuva 2. Wieniläistanssiaiset 2008. Nurmijärven tanssiopiston ja musiikkiopiston yhteistyö. (Kuva: Nto:n arkisto).

3 Kehittämistyön taustaa

3.1 Kunnan kulttuuristrategia

Nurmijärven viimeisin kulttuuristrategia on tehty vuosille 2012–2016. Sen jälkeen sivistystoimen asettama työryhmä on laatinut yhdessä kuntalaisten kanssa vision vuoteen 2030, mutta uutta kulttuuristrategiaa kunnassa ei ole tehty. Visiointityön aikana sivistystoimen tärkeimmiksi tulevaisuuden teemoiksi nousivat osallisuus ja yhteistyö sekä asianmukaiset tilat ja toimiva lähiympäristö. (Nurmijärven kunta 2017). Monikko tarjoaa ratkaisun asianmukaisten tilojen tarpeeseen tulevaisuudessa monen tapahtuman osalta.

Viimeisimmässä kulttuuristrategiassa painotettiin yhteistyötä ja palveluhenkisyttä. ”Palvelut tarjotaan asukaslähtöisesti erilaisten asiakasryhmien tarpeet ja toiveet huomioon ottaen. Osa kulttuuripalveluista tuotetaan yhteistyössä eri toimijoiden kesken.” (Nurmijärven kunnan kulttuuriohjelma 2017). Yhteistyön osalta painotettiin erityisesti paikallisten taiteilijoiden ja kunnan välisen yhteistyön lujittamista. Esiintymistilan puute

on ollut varmasti yksi syy yhteistyön heikkouteen. Jatkossa kunnalla olisi mahdollisuus tukea esiintyjiä tarjoamalla tiloja käyttöön Monikosta. Tällä hetkellä tilojen vuokrat ovat kuntalaisille edullisemmat, mutta paikallisten taiteilijoiden tukeminen vuokrissa ei näy.

Viimeisin kulttuuristrategia painotti myös yhteistyötä ikäihmisten ja nykyisten Monikon toimijoiden välillä. ”Aloitetaan kulttuuritoimijoiden ja taiteen perusopetusta antavien opistojen sekä sosiaali- ja terveystalvelujen välinen yhteistyö ikäihmisten kulttuuripalvelujen tuottamisessa.” (Nurmijärven kunnan kulttuuriohjelma 2017). Monikossa olisi hyvät mahdollisuudet esimerkiksi päivätoiminnan toteuttamiseen. Näin myös vastattaisiin tilojen tyhjäkäyttöön päivisin.

Myös kunnan ja kulttuuritoimijoiden väliset avoimet keskustelutilaisuudet mainitaan viimeisimmässä kulttuuristrategiassa. Niitä myös Monikon kävijät toivoivat teettämässani kyselyssä (Tupatarkastusviikon kysely Nurmijärvi 8/2017). Monikko olisi oiva forumi juuri tällaisille tilaisuuksille ja kuntalaiset selkeästi kokevat sen myös luonnolliseksi paikaksi niiden järjestämiseen.

3.2 Kulttuuripalvelut Nurmijärvellä

Nurmijärven kunta on Suomen suurin maalaiskunta ja se levittäytyy laajalle alueelle käsittäen kolme isompaa taajamaa: Klaukkala, Kirkonkylä ja Rajamäki. Nurmijärven kunnan väkiluku on noin 42 000 asukasta. Ikärakenne on nuorekas ja kunnan ovatkin valinneet asuinpaikakseen monet lapsiperheet. Noin neljännes asukkaista on alle 15-vuotiaita. (Nurmijärven kunta 2017).

Nurmijärven kulttuuripalvelut edistävät kulttuuritoimintaa toimimalla tapahtumien ja näyttelyiden järjestäjänä sekä koordinoimalla ja tiedottamalla alueen kulttuuritoiminnasta. Kunnan nettisivuilla on aktiivisesti päivitetty tapahtumakalenteri, johon kaikki kulttuuritoimijat voivat lähettää tietoja tapahtumistaan. Nurmijärvi-lehti on kaksi kertaa vuodessa ilmestyvä tiedotuslehti, jossa myös kulttuuritapahtumista ilmoitetaan. Kulttuuripalvelujen Facebook-sivu on myös aktiivisesti päivitetty ja seurattu.

Kirjasto toimii kaikissa kolmessa taajamassa ja lisäksi muilla kunnan alueilla kiertää kirjastoauto. Varsinkin Klaukkalan kirjasto on aktiivisesti järjestänyt myös pienimuotoisia konsertteja, esityksiä ja keskustelutilaisuuksia.

Tähän mennessä ulkopaikkakuntalaisten tietämys Nurmijärven kulttuuritarjonnasta on rajoittunut yleensä Palojoella toimivaan Aleksis Kiven kotimuseoon sekä Taaborinvuoren kesäteatteriin, mutta Monikon myötä Klaukkalasta on selkeästi tulossa kunnan kulttuurikeskittymä. Se on hyvin luonnollista, sillä se on lähimpänä pääkaupunkiseutua ja parhaiden kulkuyhteyksien päässä myös vieraspaikkakuntalaisia ajatellen. Monikko tulee osaltaan vastaamaan Nurmijärven kuntastrategian tavoitteisiin: ”Lisätään Nurmijärven näkyvyyttä ja tunnettavuutta sekä Helsingin seudulla, muualla Suomessa että kansainvälisesti.” (Nurmijärven kuntastrategia 2014–2020.)

3.3 Taiteen perusopetus ja uusi opetussuunnitelma

Kunnat saavat valtionosuutta asukaslukunsa mukaan. Rahoitusta ei ole kohdennettu tiettyyn tarkoitukseen, vaan valtionosuuden saaja eli kunta päättää itse rahoituksen käytöstä. (Opetushallitus 2017.) Osa taiteen perusopetuksen oppilaitoksista saa tunti-perusteista valtionosuutta ja muun muassa Nurmijärven tanssiopisto sekä musiikkiopisto kuuluvat näiden oppilaitosten joukkoon.

Koulutuksen järjestäjä, eli useimmiten kannatusyhdistys yksityisissä oppilaitoksissa, hakee valtionosuutta, mutta kunnallisiin oppilaitoksiin hakijana on kunta (Opetushallitus 2017). Jokainen valtionosuutta saava oppilaitos raportoi vuosittain rahojen käytöstä ja tuntimääristä valtiolle. Myönnettyihin valtionosuuksiin ei käytännössä tule korotuksia lukuun ottamatta pieniä indeksikorotuksia. Silti valtionosuuden pysyvyys on nykymaailmassa entistä epävarmempaa, vaikka käytännössä niiden aleneminen vaatisi todella radikaaleja päätöksiä ja leikkauksia.

Valtionosuuden piiriin päästyään vuonna 2000, Nto:n toiminta lähti uuteen nousuun ja laajeni entisestään. Pelkkä valtionosuus ei kuitenkaan mahdollista suuria produktioita, vaan niihin haetaan lisäksi erikseen esimerkiksi avustuksia ja hanke-apurahoja opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Opetushallitus on julkaissut uudet Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, jotka astuvat voimaan 1.8.2018. Tämän määräyksen pohjalta oppilaitokset työstävät omat opetussuunnitelmansa. Merkittävä uudistus perusteissa on kaikille taiteenaloille yhteiset perusteet, kun aiemmin ne olivat lajikohtaiset. Selkeä suuntauksen muutos on myös se, että yhteistyötä ja taiteidenvälisyyttä edellytetään jo perusteissa: ”Taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta anta-

vien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.” (Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017). Oppilaita innostetaan käyttämään taidetta myös yhteistyön, vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä: ”Oppilaita ohjataan tarkastelemaan taiteen alaa historiallisena, yhteiskunnallisena ja ajankoh-
[- - -] Tavoitteena on myös luoda edellytyksiä taiteiden välisen osaamisen kehittämiseen.” (Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017).

Pelkästään jo opetussuunnitelman perusteet edellyttävät yhteistyön kehittämistä Monikossa. Puitteet ovat hyvät ja opistojen kesken yhteisen opetussuunnitelman kehittäminen tuntuu vähintäänkin luonnolliselta näissä puitteissa. Jos Monikossa ei näitä taiteiden välisen yhteistyön mahdollisuuksia hyödynnettäisi, niin missä sitten?

Uusien perusteiden painopisteistä ja sisällöstä löytyy myös oppilaitosten toiminnan jatkuva kehittäminen sekä pyrkimys pois perinteisestä opettamisesta. Tämä kehittäminen tarjoaa juuri näihin sisältöalueisiin sopivia toimenpiteitä.

”Erilaiset yhteistyöhankkeet muiden alojen toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja.” (Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017).

4 Tutkimusmenetelmät ja tuloksia

Tämä kehittäminen tehtiin tapaustutkimuksena ja käytössä oli useita tutkimusmenetelmiä. Tapaustutkimus ei ole metodi vaan tutkimustapa tai tutkimusstrategia, jonka sisällä voidaan käyttää erilaisia aineistoja ja menetelmiä (Laine & Bamberg & Jokinen 2007, 9).

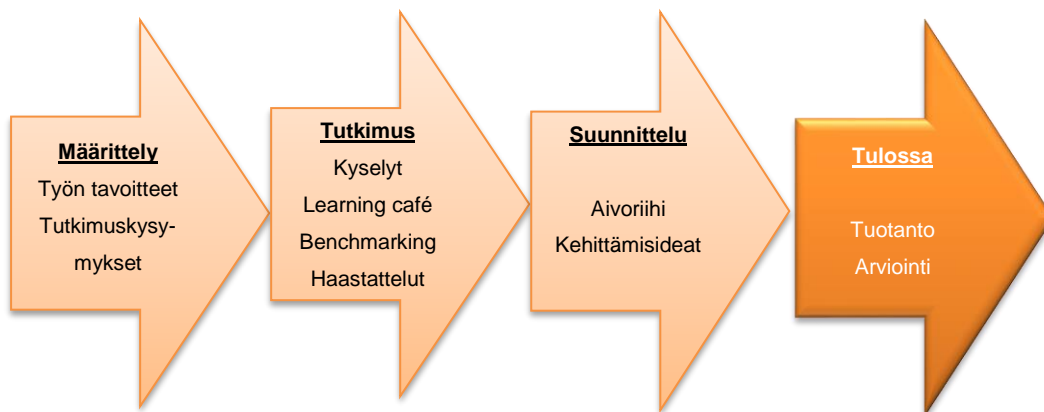
Tapaustutkimus soveltuu hyvin myös kehittämistyön lähestymistavaksi, kun tehtävänä on tuottaa kehittämis ehdotuksia ja -ideoita (Ojasalo ym. 2014, 52). Tämän työn tärkein tavoite onkin tuottaa konkreettisia ja kauaskantoisia ideoita Monikon toimijoiden käyttöön sekä tuottaa uutta tietoa tulevaisuuden kehittämisen tueksi.

Kysymys ei ole siitä, kuinka yleistä jokin on, vaan siitä, kuinka jokin on mahdollista tai kuinka jokin tapahtuu. Tapaustutkimus vastaa usein kysymyksiin ”miten” ja miksi?”

(Ojasalo ym. 2014, 52–53.) Tämän kehittämistyön tutkimuskysymysten asettelu täyttääkin tapaustutkimuksen piirteet: mitä palveluita Monikkoon kaivataan ja miten uusia ideoita voidaan toteuttaa eri toimijoiden yhteistyönä? Tavoitteena on siis löytää ratkaisuja uusien ideoiden mahdollistamiseen.

Työ toteutettiin palvelumuotoilua hyödyntäen ja se kulki koko työn ajan tausta-ajatuksena Monikon tulevaisuuden toimintoja suunnitellessa. Palvelumuotoilun tavoitteena on luoda käyttäjän kannalta helppokäyttöisiä, hyödyllisiä ja haluttavia palvelukemuksia ja palveluorganisaation näkökulmasta vaikuttavia, tehokkaita, kannattavia ja erottuvia palvelukonsepteja. Vaikka palvelumuotoilun keskeinen periaate on luovuus, siinä pyritään hyvin kontrolloidun prosessin avulla luomaan käyttökelpoisia tulevaisuuden tarpeita vastaavia käytännön ratkaisuja (Ojasalo ym. 2014, 71–72.). Kyselyjen avulla selvitin asiakkaiden toiveita ja odotuksia, learning caféssa luovuus pääsi valloilleen ja muun muassa rehtorien tulevaisuusverstaassa pohdimme uusien ideoiden konkreettisia toteuttamistapoja. Prosessi toteutettiin yhteissuunnittelua hyödyntäen learning caféssa sekä rehtorien aivoriihessä. Asiakkaan ääntä kuunneltiin kyselyissä.

Alla oleva kuvio kertoo kehittämistyön etenemisestä palvelumuotoiluprosessin mukaan. (Tuulaniemi 2011, 127.)

Kuvio 1. Palvelumuotoiluprosessi. (mukaellen Tuulaniemi, 2011, 127)

Määrittelyvaiheessa asetettiin työlle tavoitteet yhdessä tilaajan kanssa. Tavoitteiden pohjalta selkiintyivät tutkimuskysymykset. Tutkimusvaiheessa keräsin aineistoa haastatteluilla, kyselyillä, benchmarkkaamalla ja learning caféssa, jossa sain paljon tietoa henkilökunnan tarpeista ja toiveista tulevaisuuden yhteistyötä varten. Tupatarkastusviikon kävijäkysely sekä tanssiopiston oppilaille teettämäni kysely toi arvokasta asiakas-

lähtöistä tietoa. Niiden perusteella sain ymmärryksen Monikon käyttäjätarpeista. Suunnitteluvaiheessa analysoin mittavat aineistot, rehtorien aivoriihessä konkretisoimme mahdolliset toimenpiteet ja niiden tuloksina syntyivät uudet konkreettiset kehittämisideat.

Tämän kehittämistyön jälkeen uudet toimenpiteet voidaan ottaa tuotantoon ja niitä tulee arvioida ja edelleen kehittää jatkossa. Lopulta Monikkoon voidaan saada uusia toimivia palvelukonsepteja.

4.1 Kyselyt

Yksi kehittämistyössä käytetyistä aineistonkeruumenetelmistä oli kysely ja se toteutettiin kahdelle eri taholle. Elokuussa 2017 Monikossa pidettiin Tupatarkastusviikko, eli avoimet ovet kaikille uudesta talosta kiinnostuneille. Viikon aikana Monikossa kävi opistojen ja nuorisotilan asiakkaiden lisäksi paljon kunnan asukkaita tutustumassa uusiin tiloihin. Opistojen esittelypisteessä oli mahdollisuus vastata lomakekyselyyn, johon osallistumalla saattoi voittaa arvonnassa elokuvalippuja. Tämä oli monille selkeä kannustin vastaamiseen. Vastauksia tuli 87 kappaletta. Vastaajista viisi oli ulkopaikkakuntalaisia ja loput Nurmijärveltä. Vastaajien ikä vaihteli 8-79 vuoden välillä, mutta eniten vastaajia oli ikäryhmässä 41–56 -vuotiaat.

Vastaajien taustatietoja:

- Naisia vastaajista 69
- Miehiä vastaajista 18
- Vastaajien ikäjakauma 8-79 vuotta:

Ikä	Vastaajia yhteensä
8-11v.	8
13-18v.	11
20-40v.	19
41-56v.	26
61-79v.	16
Ei tiedossa	7

- Vastaajien asuinpaikkakunta:

Nurmijärveltä	82	Muilta paikkakunnilta	5
Klaukkala	56	Vantaa	3
Rajamäki	5	Espoo	1
Lepsämä	5	Joensuu	1
Valkjärvi	4		
Haikala	3		
Kirkonkylä	3		
Lintumetsä	2		
Nukari	1		
Metsäkylä	1		
Perttula	1		
Röykkä	1		

Toinen kysely teetettiin tanssiopiston 11–18 -vuotiaille oppilaille ja se toteutettiin tanssitunneilla ryhmätyönä neljän ja viiden hengen ryhmissä. Vastauksia saatiin 39 ryhmältä.

Molemmissa kyselyissä keräsin mielipiteitä uudesta Monikosta, toiveita sen palveluista, ideoita opistojen yhteistyöhön sekä tulevaisuuden visioita Monikon toiminnasta viiden vuoden kuluttua.

Jälkeenpäin jouduin toteamaan, että syvällisempiä vastauksia olisi voinut kerätä esimerkiksi ryhmähaastattelulla. Lomakevastaukset jäivät lyhyiksi ja pinnallisiksi. Aineistoa ja ideoita kyselyistä kertyi runsaasti, mutta pohdinta ja perustelut jäivät olemattomiksi. Tupatarkastusviikon kyselyyn vastattiin usein hätäisesti vain elokuvalippujen arvonnän vuoksi. Myös Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti toteaa, että kyselyn keskeisenä heikkoutena pidetään tuotetun tiedon pinnallisuutta (Ojasalo ym. 2014, 121.) Toisaalta ryhmähaastattelussa olisi mitä luultavimmin ollut ongelmana se, että vapaaehtoiset osallistujat olisivat olleet innokkaita kulttuurin kuluttajia ja tulevia Monikon aktiivikäyttäjiä. Halusin kuitenkin saada tietoa myös niiltä kävijöiltä, jotka vielä epäilevät Monikon toimintaa ja tulivat paikalle ainoastaan uteliaisuudesta.

Kuva 4. Tanssioppilaat vastaavat kyselyyn Manu Monikon avustamana. (Kuva: Reetta Aarre-Ahtio).

Kyselyaineiston analysoinnissa käytin apuna teemoittelua. Teemoittelulla tarkoitetaan sitä, että analyysivaiheessa tarkastellaan sellaisia aineistosta esiin nousevia piirteitä, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle (Hirsjärvi & Hurme 2000, 173). Pyrkimyksenä oli löytää vastauksia, jotka olivat yhteneväisiä useamman vastaajan kesken. Hain kyselyistä yhteyksiä, punaisia lankoja, sekä vastaajien esille nostamia teemoja. Minulla ei siis ollut käytössä vain yhtä analyysitapaa, vaan tein aineistosta päätelmiä ja jäsen-sin sitä tutkimuskysymyksiin vastauksia hakien.

Yritin hakea aineistosta ideoiden samankaltaisuutta teemoittelua helpottamaan. Vastausten määrä eri kategorioissa vaihteli neljästäkymmenestäkuudesta samankaltaisesta vastauksesta yhteen. Eniten Monikkoon toivottiin erilaisia konsertteja sekä esityksiä eri taiteenaloilta, aulaan ohjelmaa ja opistojen yhteisiä esityksiä. Luokittelin ja kategorioin runsaat ideat, jonka jälkeen jatkoin aineiston analysointia kvantifioimalla. Teemojen pohjalta syntyi useita konkreettisia kehittämisideoita, jotka esittelen luvussa kuusi.

Aineiston analysoinnista teki haastavaa vastausten hajaantuminen laaja-alaisesti. Kehittämisideoita tuli runsaasti, mutta koska kyselyt oli toteutettu avoimin kysymyksin, oli erilaisia ideoita lähes yhtä paljon kuin vastaajia. Asiakkailta saatavat tulevaisuuden visiot voivat kuitenkin olla niitä heikkoja signaaleja, joita meidän pitää kuunnella ja työstää eteenpäin.

4.2 Benchmarking

Tämän kehittämistehtävän benchmarkkaus-kohteiksi valikoitui Annantalo ja Maunulatalo Helsingissä, sekä Verkatehdas Hämeenlinnassa. Valinnan kriteereinä oli muun muassa se, että saman katon alla toimii eri taiteenalojen edustajia. Palvelujen isona kohderyhmänä tuli olla lapset ja nuoret ja toimijoiden joukossa oli hyvä olla taideopeuksien toimijoita. Käsittelen benchmarkingissa saatuja tuloksia ja Monikkoon sovellettavia kehittämisideoita tässä luvussa sekä yleisemmin luvussa kuusi.

Useimmiten benchmarkingissa tutkitaan menestyvää tai menestyviä organisaatioita, pyritään oppimaan niiden menestyksen syitä ja ottamaan käyttöön muualla hyväksi havaittuja tapoja toimia (Ojasalo ym. 2014, 186). Pidän tärkeänä kuulla myös näiden kohteiden niistä toimintatavoista, joissa olisi kehittämistä ja niistä toiveista ja odotuksista, joista talossa työskentelevät haaveilevat. Jotta uudet yhteistyömahdollisuudet eivät jäisi hyödyntämättä, halusin kuulla millaisia muotoja taiteiden välisestä yhteistyöstä on muissa ”multitaidetaloissa”. Uudessa talossa on myös syytä tavoitella entistä parempaa toimintaa ja välttää muualla jo huonoiksi havaitut toimintamallit.

4.2.1 Hämeenlinnan Verkatehdas

Hämeenlinnan vanhan Verkatehtaan kortteli on kaupungin kulttuurikeskittymä. Korttelissa toimii musiikin ja tanssin perusopetusta antava Sibelius-opisto ja sen yhteydessä

on yli 700 -paikkainen konserttisali. Samassa korttelissa on lukuisia muita toimijoita, muun muassa Hämeenlinnan Teatteri. Taiteen perusopetusta tarjoavat myös Minitaateri ja käsityö- ja kuvataidekoulu Aimo. Sibelius-opisto on toiminut Verkatehtaan tiloissa vuodesta 2007. Vaikka Verkatehtaan palvelut ovat huomattavasti laajemmat kuin Monikon, muistuttavat ne silti paljon toisiaan.

Kiinteistön omistaa Hämeenlinnan kaupunki ja sitä hallinnoi Verkatehdas Oy. Taiteen perusopetuksen toimijoiden ja teatterin lisäksi korttelissa toimii muun muassa arkkitehtitoimisto, Vanajaveden opisto (ent. kansalaisopisto), Hämeen kesäyliopisto, elokuva-teatteri Bio Rex, kulttuuriohjelmaa tarjoava Suistoklubi sekä Yle Häme. Kaikki toimijat ovat tiloissa vuokralla.

Sibelius-opistoa johtaa johtokunta, Musiikinystävät ry., jonka alaisena toimii rehtori ja kaksi apulaisrehtoria. Heidän alaisuudessaan toimivat kollegioiden puheenjohtajat eli lehtorit, sekä tanssiosaston vastaava. Tuntiopettajia on sekä päätoimisia että sivutoimisia. Lisäksi toimistossa työskentelee kolme henkilöä. Erikoinen kolmen rehtorin kombo on tarpeellinen siitä syystä että kaikki kolme haluavat vielä kosketuksen opetukseen ja tällä järjestelyllä he ehtivät enemmän, kertoo tanssin lehtori Heidi Wasko. Toinen apulaisrehtoreista keskittyy opiston esityksiin ja toimii niiden tuottajana, toinen työntekijöiden hyvinvointiin. Esityksiä varten Sibelius-opistossa kootaan aina erillinen työryhmä. (Wasko 2017.)

Heidi Wasko kertoo, että vaikka saman katon alla ollaankin, niin aivan liian vähän esiin-tyy niin sanottua ”kahvipöytäkesustelua”. Tanssinopettajat eivät juuri näe musiikin-opettajia, koska työpäivä ja tauot ovat erimittaisia. Opettajien pitää itse olla aktiivisia ja ottaa kollegoihin yhteyttä mikäli esimerkiksi yhteistyötä halutaan suunnitella (Wasko 2017). Kokemukseni mukaan Monikossa syntyy luonnollisesti keskustelua päivittäin eri opistojen opettajien kesken yhteisen yhdistetyn keittiö- kopiointi- ja työskentelytilan ansiosta. Verkatehtaalla on kaikesta huolimatta onnistuneesti tehty yhteistyötä myös kuvataidekoulu Aimon kanssa. Myös Monikossa saadaan ensimmäistä kertaa tammi-kuun Talvigaalassa nauttia Nurmijärven Opiston kuvataideopiskelijoiden taide-installaatioista ja kuvaprojisoinneista yhdistettynä tanssiin ja musiikkiin.

Tiedonkulku Sibelius-opiston sisällä hoituu viikoittain henkilökunnan sähköisellä viikko-tiedotteella. Nettisivujen lisäksi Facebook-sivut ovat kätevä tiedotuskanava talosta ulospäin. Verkatehtaalla on myös omat nettisivut. Eepos on sähköinen tiedotusjärjes-

telmä opiston oppilaille ja huoltajille. Sitä käytetään myös oppilaiden päiväkirja- ja suorituserkintöihin (Wasko 2017).

Heidi Wasko pitää Verkatehtaan kaltaista kulttuurin keskittymää tärkeänä alueellisesti. Sinne on helppo tulla ja samalla käynnillä voi harrastaa ja nauttia kulttuuritarjonnasta. Asiakkaat ovat toivoneet vielä kuntokeskusta samaan kortteliin, jotta vanhemmat pääsisivät salille tai jumppaan samalla kun tuovat lapset harrastuksiin. Talossa käy joka toinen viikko hieroja, joka on kaikkien toimijoiden yhteisessä käytössä. (Wasko 2017.)

Sibelius-opistossa on tehty Virvatuli-hankkeen tiimoilta asiakaskysely ja sen perusteella vanhemmat kokivat Verkatehtaan toimipaikan turvalliseksi ja viihtyisäksi. He pitivät siitä, että voivat myös hyödyntää kahvilaa. Samanlaista palautetta on kuulunut Monikossa tanssioppilaiden vanhemmilta. Verkatehdas on lisännyt kulttuurin käyttöä kunnassa huomattavasti. Käyttöaste on 98 % Vanaja-salin konserteissa. Vastaavaa tilaa ei ole kunnassa suurempia konsertteja varten (Wasko 2017).

Ikävää oli kuulla, että tilojen vuokrat ovat kalliit ja ainakin Vanajaveden opisto on jo muuttamassa tiloista pois. Myös Sibelius-opisto on etsimässä uusia toimitiloja. Toki vanhassa rakennuksessa on myös omat ongelmansa; kun vanhan päälle on rakennettu uutta, ei tiloja ole voitu suunnitella optimaalisesti käyttöä varten. Tanssisaleissa ei ole joustolattiaa ja pukuhuoneista on pulaa. Silti Heidi Wasko kokisi suurena menetyksenä muuton, sillä opistojen välinen yhteistyö varmasti vähenisi huomattavasti. Erityisen toimivaa Verkatehtaalla on ollut opiston näytöksissä omien tanssisalien käyttö pukuhuoneina. Lisäksi puvustokin on samassa talossa, joten esityksiin liittyvä roudaaminen on minimissään. Tällaiset puitteet ovat ainutlaatuisia ja niitä tulisi muuton myötä todella ikävä! (Wasko 2017).

Monikon opistot selvittelevät tällä hetkellä mahdollisuuksia Sibelius-opiston yhteisen tiedotusjärjestelmän kaltaiseen alustaan. Järkevää olisi saada kaikki opintosuoritukset samaan järjestelmään varsinkin jatkossa yhä kehittyvän yhteistyön vuoksi. Tällä hetkellä jokaisella opistolla on omat netti- ja Facebook-sivut sekä viikkotiedotteet. Huolimatta Monikon taiteen perusopetuksen toimijoiden uusista yhteisistä nettisivuista, opistojen asiakkaat ovat tottuneet vielä toistaiseksi käyttämään jokaisen opiston omia nettisivuja. Jatkossa yhteinen Facebook-sivu olisi varsinkin tapahtumien mainostamisen kannalta erittäin tärkeä ja helppokäyttöinen tiedotuskanava.

Jatkossa voisi olla toimiva käytäntö koota Monikon produktioita varten erillinen tuotantotiimi Sibeliuksen opiston tapaan. Siten työtaakka saataisiin jakautumaan tasaisemmin, eivätkä yhteistyön myötä lisääntyvät produktiot uuvuttaisi koko henkilökuntaa.

Hierontapalveluita talon toimijoille toivottiin myös Monikkoon. Vaikka idealee henkilökunnan Learning cafessa naureskeltiin, voisi se Sibeliuksen opiston esimerkin mukaisesti olla kuitenkin täysin mahdollista!

4.2.2 Annantalo

Annantalo on lasten, nuorten ja perheiden taidekeskus Helsingissä. Annantalossa annetaan taideopetusta, pidetään näyttelyitä ja järjestetään esityksiä, tapahtumia ja työpajoja. Annantalo on tapahtumapaikka myös lastenkulttuuria edistävälle seminaareille ja koulutuksille. (Annantalo 2017.)

Päivisin kouluaikana talo täyttyy koulujaksoon kuuluvaan 5x2-taideopetukseen tulevista alakoululaisista. Yläkouluille ja lukioille suunnattuja kulttuurikursseja Annantalossa toimesta pidetään kouluilla ja päivähoidon ryhmille tarjottavia Taideseikkailuja päiväkotien tiloissa. Taideopetuksen lisäksi koululuokille ja päivähoidon ryhmille tarjotaan myös esityksiä, näyttelyopastuksia ja työpajoja. Iltaisin ja viikonloppuisin ja loma-aikoina järjestetään kursseja taidetta harrastaville lapsille ja nuorille. (Annantalo 2017.)

Yksittäisten tapahtumien lisäksi Annantalossa on eri-ikäisille lapsille ja nuorille sekä perheille suunnattuja vakio-ohjelmia sekä koko Helsingin kaupunkitapahtumiin liittyvää ohjelmaa. Annantalossa kevätfestareilla nähdään talon omien tanssi- ja teatteriryhmien esityksiä. Piha avautuu kesäisin nuorten Kesäparkiksi, joka on avoin myös muille kaupunkilaisille. (Annantalo 2017.)

Annantalossa periaatteena on luoda suotuisa ilmapiiri ja edellytykset lapsille ja nuorille taiteen ja kulttuurin kokemiseen, tekemiseen ja näkemiseen Helsingissä sekä tuoda lapsi ja nuori täysivaltaisiksi toimijoiksi kaupungin taide- ja kulttuurielämässä. Annantalossa arvoina kuuluvat saavutettavuus, tasavertaisuus, lapsilähtöisyys, avoimuus ja taiteen läsnäolo. (Annantalo 2017.) Monikolle ei vielä ole luotu yhteisiä arvoja, mutta Annantalossa arvot kuulostavat juuri siltä, mitä myös Monikon arvot tulevaisuudessa voisivat olla.

Tällaiseen Annantalon mallin mukaiseen suuntaan Monikon taiteen perusopetuksen toimijat haluaisivat laajentaa toimintaansa. Olemme tehneet yhteistyötä koulujen ja päiväkotien kanssa aiemminkin, mutta uudet toimivat puitteet antavat mahdollisuuden yhteistoimintaan Monikossa ja esimerkiksi päiväkotiyhteistyö voisikin jatkossa olla monitaiteellista toimintaa. Joulukuussa 2017 Monikossa järjestettiin Jouluseikkailu alle kouluikäisille lapsille tanssiopiston toimesta. Tapahtuma oli suunnattu opistojen oppilaille ja heidän perheilleen, mutta samaa konseptia voisi hyvin jatkossa tarjota myös lähistön päiväkodeille.

Monikkofestarit nousi esiin kaikissa järjestämissäni kyselyissä. Sitä toivoivat asiakkaat, oppilaat sekä henkilökunta. (Tupatarkastusviikon kysely Nurmijärvi 8/2017. Kysely NTO:n oppilaille Nurmijärvi 8/2017. Learning café -työpaja Nurmijärvi 10.8.2017.) Monikon tarjoamissa uusissa puitteissa Annantalon kesäfestareiden kaltainen tapahtuma ei olekaan enää kaukainen ajatus, vaan toteuttamiskelpoinen idea.

4.2.3 Maunula-talo

Työväenopisto, kirjasto ja nuorisoasiainkeskus tukevat toisiaan ja toimivat Maunula-talossa yhteistyössä kaikilla tasoilla. Maunulan asukkaat ja muut talon käyttäjät osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja tapahtumien tuottamiseen. (Maunula-talo 2017).

Maunulalaisten toiveita Maunula-talon toimintaan liittyen kartoitettiin kyselyllä talon omilla nettisivuilla. Kyselyn tulosten perusteella muokataan asukkaiden työpajassa syksyllä 2017 konkreettisia toimenpide-ehdotuksia, joista äänestetään suosituimmat verkkoäänestyksellä. Eniten ääniä saaneet toimenpiteet toteutetaan vuoden 2018 aikana Maunula-talossa. Kyselyssä kartoitettiin sitä, minkälaisia sisältöjä talon tulisi tarjota, mitä kävijät haluaisivat siellä oppia, miten se lisäisi asiakkaiden hyvinvointia ja kuinka kävijät lähtisivät sieltä kotiin aina yhtä elämystä rikkaampana. Samalla tavalla lähdin kartoittamaan asiakkaiden toiveita ja odotuksia Monikon Tupatarkastusviikon kyselyllä.

Maunula-talossa on tyttöjen suunnitteleman huoneen lisäksi nuorten toiveesta myös digitaalisen pelaamisen huone, hyvä keittiö kokkaamiseen, bändikämppä, biljardihuone, konsolipelihuone, monitoimisali, jossa voi liikkua, harrastaa teatteria, musiikkia ja vaikka sirkusta. Maunula-talon kahvilaa suunnittelevat, organisoivat ja pyörittävät Sta-

din ammattiopiston työpajan nuoret. Saman katon alta löytyy myös kirjasto ja työväenopisto.

Monikon nuorisotila tarjoaa myös pelimahdollisuuksia ja tiloja erilaiseen yhdessäoloon ja askarteluun sekä läksyjen tekoon. Varsinaisia liikuntatiloja ei nuorisotilassa ole. Monikon kahvilaa pitävät kunnan työllistämät nuoret ja tuotto menee nuorisotyön hyväksi. Hyvin samankaltaisia arvoja on siis myös Monikon toiminnan taustalla.

Maunula-talon toiminta-ajatus on hyvin lähellä sitä visiota, mikä Monikon toimijoilla on tähtäimessä:

Maunula-talo on kaikenikäisten ja erikielisten asukkaiden kohtaamispaikka. Osallistava ja innostava Maunula-talo tuo ihmisiä yhteen tekemisen ja yhdessäolon kautta. Työväenopisto, kirjasto ja nuorisoasiainkeskus tukevat toisiaan ja toimivat yhteistyössä kaikilla tasoilla. Maunulan asukkaat ja muut talon käyttäjät osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja tapahtumien tuottamiseen. Jakamalla yhdessä elämyksiä, tietoa ja taitoja tuemme ihmisten hyvinvointia, elinikäistä oppimista ja aktiivista kansalaisuutta. (Maunula-talo 2017).

Maunula-talossa minua ihastutti erityisesti avoimuus ja vapaa liikkuminen tiloissa. Asiakkaisiin on suuri luottamus, sillä tilat ovat avoimia kaikille. Ja jos joku ovi on kiinni, voi avaimen aina hakea henkilökunnalta lainaan. Nuoret pääsevät ilman valvontaa halutessaan vaikka pelihuoneeseen tai hiljaiseen tilaan tekemään läksyjä. Monikossa kaikki mahdolliset ovet ovat lukittuja ja jopa henkilökunnan avaimet ovat koodattuja vain tiettyihin oviin. Maunula-talossa ei ole vahtimestaria ja siitä huolimatta ilkeävaltaa tai järjestyshäiriöitä ei juurikaan ole esiintynyt. Avoimuus luo luottamusta puolin ja toisin. Kun on tuntu yhteisistä tiloista, ne halutaan myös pitää kunnossa. (Sarpio 2018).

Tällä hetkellä Monikon toimijat ovat itsenäisiä organisaatioita ja ainoastaan kolmella opistolla on tahtotila yhteistoiminnan kehittämiseen. Jatkossa olisi hienoa, jos nuorisotila ja liikuntatoimen kanssa yhteistyö voisi myös kehittyä edelleen ja Monikosta voisi tulla Maunula-talon kaltainen kaikkien yhteinen talo.

Monikon tupatarkastusviikon kävijät kokivat tärkeäksi omien ideoiden esiintuomisen ja monet niistä kohtasivat myös henkilökunnan ja Nto:n oppilaiden ideoiden kanssa. Kävijöiden toiveissa näkyi myös päivätapahtumien tarve. Tärkeää olisikin saada talo käyttöön myös päivisin ja vähentää arvokkaiden tilojen tyhjäkäyntiä. Tupatarkastusviikon kävijät näkivät Monikon kuntalaisten kohtaamispaikkana, eli tarvetta Maunula-talon tyyppiselle päivittäiselle kokoontumispaikalle on.

4.3 Learning café

Opistojen yhteisessä aloituskokouksessa 10.8.2017 toteutin Learning café – menetelmällä työpajan, johon osallistui yhteensä 45 työntekijää Numo:sta, Nto:sta ja Nurmijärven Opistosta. Mukana oli opistojen opettajia, lehtoreita sekä rehtorit. Learning cafén tavoitteena oli saada käsitys henkilökunnan tarpeista ja tavoitteista sekä visioda avoimesti tulevaisuutta ja yhteistyömahdollisuuksia Monikossa. Aikaa työpajaan kului noin puolitoista tuntia.

Työpaja aloitettiin yhteisen kokouksen jälkeen jakautumalla ryhmiin ottamalla luku seitsemään. Näin ryhmät muodostuivat sattuman sanelemana ja kaikkien opistojen edustajia tuli jokaiseen ryhmään. Myös rehtorit osallistuivat työpajaan.

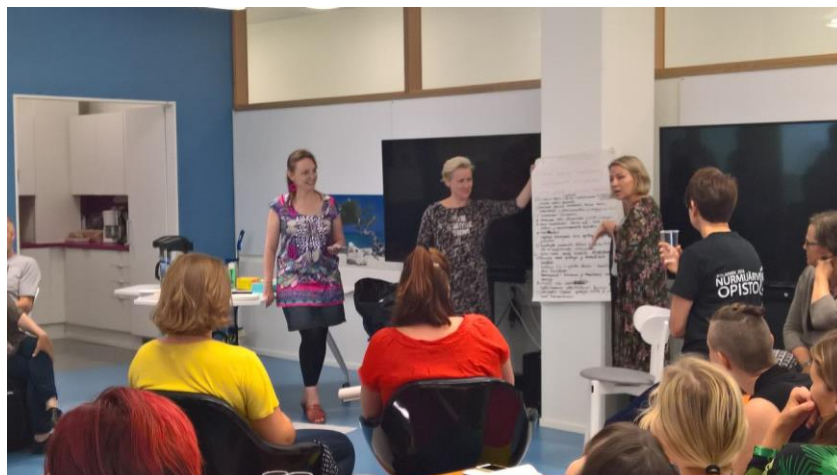
Avasin työpajan kertomalla kehittämistehtäväni tavoitteista ja aikataulusta ja korostin sitä, että Learning cafén tuloksissa määrä on tärkeämpää kuin laatu.

On helpompaa kehittää villi idea käyttökelpoiseksi ratkaisuksi kuin kehittää kesy idea hyväksi uudeksi ratkaisuksi (Edward de Bono).

Learning café -menetelmässä jokaisessa ryhmässä keskustellaan yhdestä kysymyksestä. Ryhmiin on nimetty vetäjät, jotka kirjaavat ideat ylös isolle paperille. Ryhmät pysyvät yhdessä pisteessä noin seitsemän minuutin ajan, minkä jälkeen äänimerkistä siirrytään seuraavaan pisteeseen. Ryhmän vetäjä jää paikalleen ja esittelee edellisen ryhmän tuotoksen uudelle ryhmälle, joka jatkaa edelleen ideointia kyseisestä aiheesta. Ryhmät kiertävät jokaisessa pisteessä. Näin saadaan lyhyessä ajassa koottua jokaisesta teemasta paljon erilaisia ideoita ja näkökulmia (Ojasalo ym. 2014, 162.) Lopuksi ryhmien vetäjät esittelivät tuotokset kaikille.

Olin positiivisesti yllättynyt innokkaasta osallistumisesta työpajaan sekä jälkeenpäin kuulemastani positiivisesta palautteesta. Hyvänä pidettiin sitä, että henkilökunta pääsi tutustumaan toisten opistojen työntekijöihin ikään kuin pakosta, sillä muuten ei välttämättä olisi tultu näin tutuksi ainakaan heti Monikkoon muuton jälkeen. Työpajassa sai kuulla toisten taiteenalojen edustajien ajatuksia ja ideoita ja se ruokki myös omaa mielikuvitusta. Oman työporukan kesken olisi ehkä pitäydytty vai tutuissa ja turvallisissa ideoissa.

Työpajan tuloksina syntyi niin mielikuvituksekkaita kuin käytännön läheisiäkin ideoita. Yllätyksenä esiin nousi tarve yhteisestä viestintäjärjestelmästä. Yhteisöllisyyttä henkilökunnan kesken toivottiin erilaisten yhteisten koulutustilaisuuksien kautta. Myös oppilaiden yhteistyötä haluttiin edistää erilaisilla yhteisillä produktionilla ja leireillä. Haave Fäme-koulusta tai multitaideinjasta tuli esiin useasti eri yhteyksissä. Myös erilliset produktioiden tuotantotiimit ja yhteistyö paikallisten koulujen kanssa nousivat esiin. Learning cafén tulokset sisältyvät luvussa kuusi esittelemiini kehittämisideoihin.

Kuva 3. Learning café -ryhmien purku. (Kuva: Ulla Lehtinen).

Työpajan aineistoa analysoidessa pohdin, miten saada uudet ideat toteutettua, kun kaikki työntekijät ovat nyt jo oman opistonsa perustöistä jopa ylityöllistettyjä. Kuinka arvokasta uusien ideoiden ja työtapojen toteuttamisen on? Onko siihen resursseja? Näihin kysymyksiin hain vastauksia rehtorien aivoriihessä.

4.4 Rehtorien aivoriihi

Opistojen rehtorien aivoriihi toteutettiin kaikkien muiden kerättyjen aineistojen pohjalta 23.10.2017. Paikalla olivat Nurmijärven opiston rehtori Jenni Karemo, Nto:n rehtori Ulla Lehtinen sekä Numon rehtori Urpo Rauhala. Aineistojen ideoita tarkasteltiin kriittisesti ja pyysin arvioimaan niiden toteuttamismahdollisuuksia olemassa olevien resurssien valossa. Esiin nousivat muun muassa yhteisen viestintäjärjestelmän kehittäminen, yhteisöllisyyttä edistävät helposti toteutettavat ideat, kuten oppilaiden yhteinen lämmitely, taitelijatapaamiset, päivätoiminnan ja kouluyhteistyön kehittäminen, henkilökunnan yhteiset koulutustilaisuudet, tapahtumakohtaiset tuotantotiimit, avoimet ovet sekä eri opistojen oppilaiden yhteiset leirit. Todettiin, että vaikka kaikki ideat olivat hyviä,

niiden toteuttaminen riippuu aina taloudellisesta tilanteesta. Siksi erityisen hyvinä pidettiin vähän resursseja vaativia ja helposti toteutettavia ideoita, joilla kuitenkin voi saada paljon aikaan.

Palvelumuotoilun keskeisiä piirteitä ovat divergenssi (laajeneva) ja konvergenssi (supistuva) lähestymistapa luovaan ongelmanratkaisuun. Divergenssi tarkoittaa vapaata ja innovatiivista ideoiden tuottamista. Konvergenssi tarkoittaa analyysia ja karsintaa. Se perustuu tietoon ja analyttiseen päättelyyn. Palvelumuotoiluprosessissa näitä kahta lähestymistapaa käytetään peräkkäin. (Tuulaniemi 2011, 113.) Divergenssi lähestymistapa ja mielikuvituksekas ideoiden tuottaminen oli toteutunut aiemmin kyselyissä ja learning caféssa. Rehtorien aivoriihestä sain konvergenssia lähestymistapaa käyttäen tuloksiksi erilaisia ajatuksia uusien ideoiden toteuttamiseen alati vähenevät resurssit huomioiden. Näitä tuloksia tarkastelen lähemmin luvussa 6.2.

Aivoriihessä selvisi, että halua uusien ideoiden toteuttamiseen ja yhteistyön kehittämiseen löytyy myös johtoportaasta. Kuitenkin oppilasmäärien pientyminen ja sen myötä tulojen laskeminen ovat haasteita toiminnan kehittämiseksi. Luvussa 6.2 pohdin mahdollisia ratkaisuja kehittämistoiminnalle tästä tilanteesta huolimatta.

5 Pilotit

Elokuussa 2017 Monikossa toteutettiin kaksi yhteistyöhanketta, joissa testattiin taiteen perusopetuksen opistojen yhteistyötä. Pilotit syntyivät ilman suurempia yhteistyön etukäteissuunnitelmia sukeltaen pää edellä rohkeasti kokeiluun uudessa tilassa. Näin ylitettiin yhteistyön kynnyksen heti taloon muuton jälkeen.

5.1 Rytmityöpaja

Tanssiopiston erikoiskoulutusoppilaiden starttileirillä 7.-8.8.2017 toteutettiin yhdessä Nurmijärven Opiston kanssa rytmityöpaja Monikon ensimmäisenä yhteistyöhankkeena. Prosessi ei sujunut täysin ongelmitta.

Keväällä 2017 starttileiriä alettiin suunnitella tanssiopiston puolella. Leiri on muodostunut jo perinteeksi tanssiopistolla. Sen tarkoitus on tarjota erikoiskoulutusryhmille tiuk-

kaa treeniä ja kunnon kohotusta loman jälkeen. Koska leirillä päästiin ensimmäistä kertaa testaamaan Monikon tiloja, tuntui sopivalta liittää siihen heti yhteistyötä opistojen välillä. Ehdotin erikoiskoulutusvastaavalle yhteistyötä Nurmijärven Opiston rytmimusiikin osaston kanssa ajatuksena tarjota tanssijoille opetusta rytmikasta ja mahdollisuutta tutustua liikkeen ja rytmin yhteyteen elävän musiikin säestyksellä. Myös rytmisoittimiin tutustuminen oli meillä leirin suunnittelijoilla toiveena.

Nurmijärven Opistolla oltiin yhtä innostuneita ideasta ja tapasimme opiston rehtorin sekä afrorummutuksen opettajan yhteisessä palaverissa. Keskustelua käytiin toiveistamme ja välitimme ajatuksemme työpajan sisällöstä rumpuopettajalle. Olimme innostuneita ja oletimme olevamme samalla aaltopituudella työpajan sisällöstä. Kaikki ei kuitenkaan mennyt suunnitelmien mukaan ja opettajan peruttua tulonsa olimme vain muutama päivä ennen leirin alkua ilman työpajan vetäjää. Paniikissa mietimme jo leirin sisällön muuttamista ja luopumista yhteistyön yrityksistä kokonaan.

Lopulta Nurmijärven Opiston apulaisrehtori Pekka Evijärvi sai pelastettua tilanteen ja löysi omista kontakteistaan Opiston ulkopuolisen rumpuopettajan lupautumaan tehtävään. Koska yhteiselle suunnittelulle ei enää jäänyt aikaa, jäi rytmityöpajan sisällön suunnittelu yhden puhelun varaan.

Loppujen lopuksi työpaja toteutui ja tanssioppilaat saivat kokemuksen afrikkalaisista rytmeistä, mutta tavoite yhteistyöstä opistojen opettajien kesken jäi toteutumatta. Tosin yhdessä ponnisteltiin työpajan toteutumiseksi viimeiseen asti ja se osaltaan osoitti yhteisen tahtotilan tulevalle yhteistyölle. Lopulta totesimme, että jatkossa kaikesta yhteistyön suunnittelusta pitää kirjata ajatukset ylös ensimmäisestä palaverista lähtien, jotta ne eivät jäisi keskustelun tasolle, eikä sisällöistä tai tavoitteista jäisi eri osapuolille poikkeavia käsityksiä. Tärkein opetus oli se, että yhteistyö vaatii aikaa ja yhteistä sitoutumista. Tavoitteiden on oltava kaikille osapuolille selkeät, jotta yhteinen motivaatio säilyy.

5.2 Non stop -näytös

Monikon Tupatarkastusviikolla uudessa Monikkosalissa järjestettiin opistojen Non stop -näytös 24.8.2017. Näytöksessä esiintyivät Nurmijärven opiston kevyen musiikin yhtye ja laulajia sekä tanssiopiston tanssijoita. Musiikkiopiston orkesteri soitti lopuksi ja myös upouusi flyygelikin saatiin lavalle. Jokaisella opistolla oli puolen tunnin mittainen ohjel-

ma ja niiden väliin oli varattu aikaa roudaukselle vartin verran. Salin ovet olivat avoinna koko illan ja yleisöllä oli vapaa pääsy sisään ja ulos koko näytöksen ajan.

Non stop oli loistava tilaisuus testata käytäntöjä tulevia yhteisiä esityksiä varten. Esiintymisjärjestystä suunnitellessa tuli vastaan monta käytännön ongelmaa, joista selvittiin roudaustauoilla. Kevyen musiikin yhtye tarvitsi sähköiset äänentoistokalustot ja tanssijat tarvitsivat tanssimaton, kun taas klassisen musiikin orkesterissa käytössä olevat isojen jousisoittimien tukipiikit eivät voineet olla käytössä tanssimatolla. Raskasta flyygelia ei myöskään voitu tuoda tanssimaton päälle.

Näytöksen suunnitteluvaiheessa oli jo selvää, että tämä olisi matalan kynnyksen esitys, ensimmäinen harjoitus tulevia Monikkosalin esityksiä varten. Siitä syystä Nurmijärven opiston osuutta seuranneen roudauksen ja tanssiesitysten jälkeisen mattojen rullauksen ei annettu häiritä tilaisuuden kulkua. Lisäksi Monikon kahvila oli aloittanut toimintansa ja yleisöllä oli mahdollisuus piipahtaa siellä useampaan otteeseen näytöksen aikana.

Non stop -näytös toimi kaikin puolin uuden salin kokeiluna sekä kenraaliharjoituksena tuleville yhteistyöesityksille. Salin tekniikka oli vielä puutteellinen, eikä Non stop -näytöksessä ollut vielä käytössä valotekniikkaa. Näyttämön takainen käytävä tukkeutui orkesterin roudauksesta ja tanssijat eivät voineet samaan aikaan siirtyä odottamaan vuoroaan näyttämön taakse. Sen sijaan tanssimattojen irrottaminen ja rullaus tapahtui käden käänteessä hyvin suunniteltuna. Uudessa flyygelissä oli kova sointi, eivätkä näyttämön sivusermit kääntyneet oikeaan asentoon. Näyttämöportaiden suojana ollut kansi jäi näyttämölle, sillä sille ei ollut vielä säilytyspaikkaa.

Kaikesta tästä opimme mitä on otettava jatkossa huomioon tulevissa yhteisesityksissä erityisesti esiintymis- ja harjoitusjärjestyksen sekä logistiikan suhteen. Tammikuussa 2018 olemmekin tosipaikan edessä, kun opistojen yhteinen juhlallinen Talvigaala saa ensi-iltansa Monikkosalissa. Pilotina toimineen Non stop -näytöksen jälkeen osaamme toivottavasti välttää suurimman osan ongelmista hyvällä suunnittelulla.

Näytös sai paljon huomiota ja yleisöä riitti tapahtuman alusta loppuun. Kyselyn vastauksissa toivottiin tämän tyyppistä avointa eri lajeja esittelevää näytöstä useamminkin. (Tupatarkastusviikon kysely Nurmijärvi 8/2017.) Opistojen välinen yhteistyö sujui jou-

hevästi ilman suurta stressiä ja siksi vastaavan tilaisuuden järjestäminen olisi jatkossa hyvin mahdollista.

6 Kehitysehdotukset

Kyselyjen ja learning cafén aineistot olivat mittavat ja niiden analysoinnin tuloksena syntyi useita kategorioita kehittämisideoille. Tutkimuskysymys ”Mitä palveluita Monikkoon kaivataan?” sai lukuisia vastauksia ja niiden pohjalta on kehitettävissä uusia yhteistyön ja palveluiden malleja. Vaikka vastaukset hajasivat laajalti mitä erilaisimpiin toiveisiin ja tarpeisiin, olivat ne kuitenkin yhteneväisiä niin tanssiopiston oppilaiden, Monikon kävijöiden kuin henkilökunnankin osalta. (Tupatarkastusviikon kysely Nurmijärvi 8/2017. Kysely NTO:n oppilaille Nurmijärvi 8/2017. Learning café -työpaja Nurmijärvi 10.8.2017).

Työn yksi tavoite oli yhteisen tahtotilan löytyminen eri toimijoiden välille ja se tuntuu tulosten valossa olevan jo olemassa. Toiveena ainoastaan oli se, että joku konkretisoisi tämän tahtotilan mahdolliseksi toimenpiteiksi. Yllätyksenä tuloksista nousi viestintäjärjestelmän kehittäminen, joka ei varsinaisesti ollut odotettavissa, mutta tuloksena se vastaa työn tavoitteeseen toimintojen synkronoinnista ja yhtenäistämisestä.

6.1 Konkreettiset kehittämisideat

Aineistosta tuloksina on koottu teemoittelua apuna käyttäen seuraavat konkreettiset kehittämisideat, jotka voivat toimia to do -listana tulevaisuuden yhteistyötä suunniteltaessa. Lista palvelee niin taiteen perusopetusta kuin muitakin palveluja Monikossa.

Ensimmäinen vuosi Monikkoon muuton jälkeen tulee joka tapauksessa toteutumaan pääsääntöisesti vanhojen kaavojen mukaisesti kaikissa opistoissa, muutamia yhteistyön pilotteja lukuun ottamatta (mm. rytmityöpaja ja Non stop – näytös). Tämän työn konkreettisista kehittämis ehdotuksista löytyy tuleville vuosille paljon toteutettavaa.

1) Viestintäjärjestelmän kehittäminen

Vaikka kaiken toiminnan perustana tulisi olla toimiva viestintäjärjestelmä, en odottanut sen nousevan niin voimakkaasti esiin keräämästäni aineistosta (Learning café -työpaja

Nurmijärvi 10.8.2017. Rehtorien aivoriihi Nurmijärvi 23.10.2017). Viestinnän heikko tila oli yllättävä, mutta selkeä löydös tässä kehittämistyössä. Tiedottaminen talon sisällä eri toimijoille tapahtuu nyt melko satunnaisesti ja sen seurauksena monet talon työntekijöistä ovat usein tietämättömiä talon tapahtumista. Sähköinen viikkotiedote kaikille talon toimijoille olisi mielestäni ehdoton. Epävirallisempaa keskustelu- ja tiedotusfoorumina voisi toimia esimerkiksi Monikon henkilökunnan Facebook – sivut. Tärkeää olisi tietoisuuden lisääminen kaikista talon toimijoista toisilleen. Tämä toive tuli esiin myös henkilökunnan Learning café – työpajassa. Henkilökunta haluaa tietää mitä talossa tapahtuu! (Learning café -työpaja Nurmijärvi 10.8.2017).

Opistojen oppilaille ja vanhemmille suunnattu tiedotuskanava on suunnitteilla ja pohdinnassa tällä hetkellä. Siitä on erilaisia malleja eri opistoissa, mutta vielä ei ole löytynyt sellaista, joka palvelisi Monikon kolmen opiston tarpeita. Järkevää olisi kuitenkin jatkossa saada esimerkiksi opintasuoritukset samaan rekisteriin, kun opintoja mahdollisesti opistojen välillä myös yhtenäistetään tulevaisuudessa.

Tällä hetkellä on olemassa Monikon Taiteen perusopetuksen toimijoiden omat nettisivut, mutta sen lisäksi kaikilla kolmella opistolla ovat myös omat sivunsa. Monikkosalilla on omat nettisivut, joissa ei näy linkkejä muiden talon toimijoiden sivuille. Itse koen tällä hetkellä tiedottamisen melko sekavana. Nettisivujen yhtenäistäminen ja vähintään linkittäminen olisi minusta järkevintä näkyvyyden kannalta. Myös yhteinen Facebook-sivu olisi järkevä tapahtumien mainostamisen kannalta. Tämä vaatisi työtehtävien uudelleen järjestelyä tai erillisen tiedottajan palkkaamista taloon.

2) Talon henkilökunnan yhteiset tapahtumat, koulutus ja epäviralliset tapaamiset

Henkilökunnan Learning caféssa tuli esiin, että kaikki kaipaavat sosiaalisempaa työyhteisöä. Kaikissa opistoissa opettajien työ on melko yksinäistä ja varsinkin etäpisteissä opettavat näkevät kollegojaan vain pari kertaa vuodessa. Monikko tarjoaa hyvät mahdollisuudet spontaaneille tapaamisille yhteisessä isossa sosiaalitilassa, mutta olisi hyvä olla myös järjestettyä yhteistä toimintaa, jolloin etäpisteiden opettajat voisivat myös tulla varta vasten tapaamaan kollegojaan. Yhteistä kehitys- ja virkistystoimintaa toivottiin ja kokemuksesta tiedän, että juuri näissä epävirallisissa tapaamisissa syntyvät ne huikeimmat yhteistyöideat. Aineistosta nousi esimerkiksi Pedagogiset iltamat, joissa voisi saada ideoita toisesta näkökulmasta katsovilta kollegoilta, varsinkin omien ideoiden hiipuesssa. (Learning café -työpaja Nurmijärvi 10.8.2017).

Henkilökunnasta löytyy monen alan osaajia ja koulutusta voisi helposti järjestää aika ajoin kollegalta toisille. Opistojen henkilökunnasta voisi myös koota kuraattoritiimin, joka pohtisi mahdollisia esiin tulevia ongelmia ja suunnittelisi yhteistyötä. Joka tapauksessa tärkeitä ovat opettajien kohtaamiset ja se että aikaa löytyisi juttelulle, smalltalkille tai vähintään tervehtimiselle työpäivän lomassa.

3) Opistojen yhteiset tiimit

Yhteistyön kehittämiseksi olisi hyvä muodostaa erilaisia tiimejä, joissa olisi kaikkien opistojen edustajia mukana. Annantalossa on tähän toimivat käytännöt. Samantyyppisiä tiimimalleja voisi ajatella käytettävän myös Monikossa.

Annantalon sisällä toimii kolme tiimiä. **Taideopetustiimi** huolehtii kurssitarjonnan ja työpajojen suunnittelusta. **Esitystoimintatiimi** huolehtii esitysten, tapahtumien ja näytelyohjelmiston suunnittelusta. Kolmas tiimi on **Sidosryhmät, projektit ja yhteistyökuviot** ja se tuottaa sellaista kulttuuripalvelua lapsille ja nuorille, joka ei välttämättä tapahdu Annantalossa. Se voi olla esimerkiksi kulttuurikurssi, joka on alakouluille, yläkouluille tai toisen asteen oppilaitoksille suunnattu. Nämä kurssit tapahtuvat erilaisissa toimintaympäristöissä, kuten kouluissa, museoissa tai kaupungilla. Tiimi tuottaa myös verkkosivustoa, joka tarjoaa kouluille ja opettajille erilaisia oppimisympäristöjä. Tälle tiimille on ominaista, että yleensä rahoitus saattaa tulla jostain ulkopuolelta, projektiluonteisesti tai yhteistyössä tuotettuna. (Kettunen 2017.)

Sibelius-opistossa kootaan esityksiä varten erillinen työryhmä ja sama idea tuli esiin myös Monikon opistojen henkilökunnan Learning cafessa. Hedelmällistä olisi koota tuotantotiimi, jossa eri taiteenlajien edustajat suunnittelisivat produktioita yhdessä. Tiimi voisi hakea suurempiin tuotantoihin myös rahoitusta ja vasta sen jälkeen – kun rahoituspohja ja suunnitelmat olisivat kunnossa – lähdettäisiin isompia produktioita, esimerkiksi musikaaleja toteuttamaan. Näin produktiotoimintaa voisi myös laajentaa. Kaikkien ei tarvitse aina ehtiä osallistua kaikkeen, vaan työllistettäisiin niitä, joilla on aikaa ja intoa tarttua perus-opetustyön lisäksi tehtävään tiimityöhön.

4) Taiteiden välinen opetus

Luvussa 3.3 kerrotaan Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman uusista perusteista. Nämä toimenpide-ehdotukset vastaavat uuden opetussuunnitelman taiteidenvälisyyden perusteisiin. Aineistoistani nousi lukuisia ideoita koskien taiteidenvälisyyttä. Vaikuttaa siltä, että eri taidealojen väliseen yhteistyöhön on todella halua ja tarvetta.

Annantalossa on mahdollisuus harrastaa eri taiteenlajeja, mutta niiden yhdistäminen samaan kurssiin ei välttämättä olekaan täysin ongelmaton. Annantalon karusellikurssit on toteutettu monen eri taiteenalan opettajan yhteistyönä. Esimerkiksi neljä opettajaa toteuttaa yhden vuoden kestävä kurssin oppilaille. Kurssille on suunniteltu yhteinen teema ja vuoden aikana oppilaat kiertävät eri ryhmissä opiskellen esimerkiksi savenaiteidetta, sarjakuvaa, tanssia ja keramiikkaa. Opettajille kurssit ovat olleet mieluisia, koska se on sisältänyt yhteissuunnittelua kollegojen kanssa ja oma osuus sijoittuu isompaan temaattiseen kokonaisuuteen. Myös oppilaiden vaihtuvuus on koettu enimmäkseen positiivisena asiana – tosin useaan kertaan uuden ryhmän kanssa aloittaminen saman vuoden aikana voi myös olla raskasta. Näistä kursseista on yleensä tehty loppuprojekti, näyttely tai tapahtuma. Kaikesta innostuksesta huolimatta Karusellikurssit onkin yllättäen koettu vaikeiksi markkinoida, eikä niille ole ollut paljon kysyntää. Vaikka ajatus eri lajien kokeilemisesta kuulostaa järjestäjien ja opettajien mielestä houkuttelevalta, vaikuttaa siltä että jo lapset (tai vanhemmat) tietävät mitä haluavat harrastaa. Syksyllä 2017 Karusellikurssi ei Annantalossa lähtenyt käyntiin vähäisen kiinnostuksen vuoksi. (Kettunen 2017.)

Toinen mielenkiintoinen konsepti Annantalossa on ryhmäkaveruudet. Kun samana viikonpäivänä samaan aikaan kokoontuu eri taiteen alojen ryhmiä, esimerkiksi teatteri-, kuvataide- ja valokuvausryhmä, rohkaistaan opettajia muodostamaan ryhmäkaveruus. Tämä tarkoittaa sitä, että ryhmät tekevät lukuvuoden aikana projekteja yhdessä ja niiden suunnittelusta maksetaan opettajille hieman ylimääristä. Tyypillistä on esimerkiksi se, että kuvataideryhmä tekee lavasteita teatteriryhmän tai tanssiryhmän esityksiin ja valokuvausryhmä dokumentoi ja ottaa esityksestä kuvia. Tai sitten on ollut kahden aineen kombinaatioita, esimerkiksi grafiikka ja keramiikka, joissa on kokeiltu uusia tekniikoita yhdistämällä niitä toisiinsa.

Kaiken yhteistyön ei tarvitse olla suurimuotoista tai pitkäkestoista. Learning cafessa opistojen opettajat ideoivat lyhytkestoisempia yhteistyökuvioita, esimerkiksi yhteisiä

kauden päättäjäisiä oppilaille. Myös pitkään on ollut suunnitteilla yhteiset Omat jutut, joka on ollut tanssiopiston perinne jo yli vuosikymmenen ajan. Hienoa olisi saada nähdä esimerkiksi muusikkojen ja tanssijoiden yhteisiä Omia juttuja. Myös taiteiden välinen yhteisleiri kesäkaudella olisi hieno hanke, ja se näyttäisi olevan toteutumassa jo kesällä 2018. Jatkossa voisi ajatella myös Monikon käyttäjistä urheilijoiden mukaan ottamista yhteiseen nuorten leiritoimintaan. Yleisurheilu voisi toimia hyvin tanssijoiden oheislajina ja miksei myös päinvastoin. Myös urheiluseurojen vapaaehtois- ja vanhempaintoiminnasta olisi taideopistoilla varmasti paljon opittavaa. Taiteen laajan oppimäärän lopputyöt voisivat jatkossa olla myös eri opistojen oppilaiden yhteisiä teoksia.

Monikon aulassa on helppo toteuttaa erilaisia pienimuotoisia matalan kynnyksen esityksiä ja tempauksia. Esityksen kokoaminen ei aina vaadi pitkällistä tuotantosuunnittelua, vaan se voi olla esimerkiksi muutaman oppitunnin kooste. Tärkeintä on, että oppilaat saavat esiintymiskokemuksia ja kosketuksen eri taiteenlajeihin. Muita matalan kynnyksen yhteistempauksia voisivat olla erilaiset showcaset, esim. rumpali ja breikkaarit kadulla, flashmobit jne.

Tanssinopettajien harras haave on elävä musiikki tanssitunneilla. Monikossa sen pitäisi olla helposti järjestettävissä ja innokkaita muusikoita uskoisin löytyvän tanssitunneille säestämään. Ja jos muusikko ei pääse paikalle tanssitunnille, voisi ajatella musiikin nauhoittamista etukäteen tanssijoiden käyttöön. Musiikin opettajat taas toivoivat saavansa tanssijoita järjestämilleen koulukiertueille tanssimaan. Tanssipisto tekee myös omaa kouluyhteistyötään. Miksi tätä yhteistyötä ei jatkossa yhdistettäisi aivan uudeksi kulttuuriseksi elämykseksi Nurmijärven koululaisille? Kouluvierailuja voisi kehittää niin, että koulun oppilaat pääsisivät itse liikkumaan ja tekemään visuaalista taidetta. Tässä voisi hyödyntää esimerkiksi ketjumaista työskentelyä; kuvataiteilija tekee musiikista jonkun teoksen -> tanssija tanssii sen miltä se näyttää -> muusikko soittaa sen, miltä tanssi hänestä näyttää ja näin päästään taas ketjun alkuun.

Tanssiopiston oppilaille teettämässäni kyselyssä tuli esiin halu tutustua toisiin nuoriin. Suosituimpia ideoita olivat vierailut toisten tunneilla (esim. soittajat tanssimaan ja tanssijat soittamaan), toisten opettaminen (tanssijat opettaisivat muusikoita ja muusikot tanssijoita) sekä tanssijoiden improvisaatiotuokiot orkesteriharjoituksissa tai aulakonserteissa.

Yhteinen suuri haave niin opettajilla kuin oppilaillakin tuntui olevan yhteinen musikaali, eikä se välttämättä olekaan enää vain haave, vaan täysin toteuttamiskelpoinen yhteisproduktio. Taiteen perusopetuksen uusi opetussuunnitelma edellyttää eri taiteenlajien yhteistyötä. Tulevaisuuden näkymissä voisi siintää yhteinen taideopisto tai multitaide-linja, jossa oppilaat voisivat valita eri lajien tunteja. Tällainen multitaidelinja tuottaisi multitaiteilijoita tulevaisuuden kulttuurin ammattilaisiksi tai ainakin kulttuurin aktiivisiksi ja avarakatseisiksi kuluttajiksi.

5) Päivätoiminta Monikossa

Tällä hetkellä Monikon päiväkäyttö on vähäistä. Talo täyttyy iltapäivästä eteenpäin tanssijoista, soittajista, urheilijoista ja nuorisotilan käyttäjistä, mutta asiakkaita löytyisi varmasti päiväkäytöllekin. Kunta on käyttänyt talon tiloja päivisin jonkin verran omiin tilaisuuksiinsa, seminaareihinsa ja koulutuksiinsa, mutta muiden päivätapahtumien järjestämiseen ei kunnalla tällä hetkellä ole henkilöresursseja. Mutta mikäli joku järjestävä taho löytyisi, olisi siihen kyllä mahdollisuudet. Tällä hetkellä musiikkiopisto järjestää päivisin muskaritoimintaa, ja nuorisotila aukeaa kahdeltatoista, mutta mahdollisuuksia ja intoa olisi muuhunkin.

Kahvion ja pääoven aukioloaika on ajoitettu sen mukaan koska täällä olisi enemmän tarvetta. Mutta mikään ei estä järjestämästä matineoita. Kyllähän se on nähty, että kun oli avajaisviikko ja täällä oli eläkeläisten kakkukahvit, niin johan oli väkeä. Ihan varmasti tulisivat. (Jansson 2017.)

Tupatarkastusviikolla teettämässäni kyselyssä tuli esiin toiveita ohjelmasta muun muassa eläkeläisille ja kotona lasten kanssa oleville vanhemmille (Tupatarkastusviikon kysely 8/2017). Eläkeläisjumppa, vauvajumppa, nitrodisko ja senioritanssit voisivat hyvin olla opistojen yhteisesti järjestämiä päivätapahtumia. Annantalolla toimii taideneuvola -niminen avoin paja kerran viikossa ja se on suunnattu kotivanhemmille ja heidän lapsilleen. Sellaisen voisi järjestää esimerkiksi vaihtuvalla teemalla tai tadelajilla.

Seniorit toivoivat myös tietokone- ja musiikkikursseja päiväsaikaan, eikä niiden järjestämiselle pitäisi olla estettä. Henkilökunnan työpajassa ideoitiin eläkeläisille istutus- ja puutarhatoimintaa pihalle, jotta Monikon ympäristö saataisiin viihtyisämmäksi. Puutarhakurssin jälkeen voisi heille tarjota jonkun esityksen tai taidesession Monikon sisätiloissa. Miksei vanhainkodeista tuotaisi yleisöä säännöllisesti Monikkoon? Se toisi virkistävää vaihtelua vanhuksille, ja pelkkä retki uuteen paikkaan voisi olla elämys. Aina ei esitystä tarvitsisi viedä palvelutaloon tai vanhainkotiin, vaan joskus yleisö voisi tulla

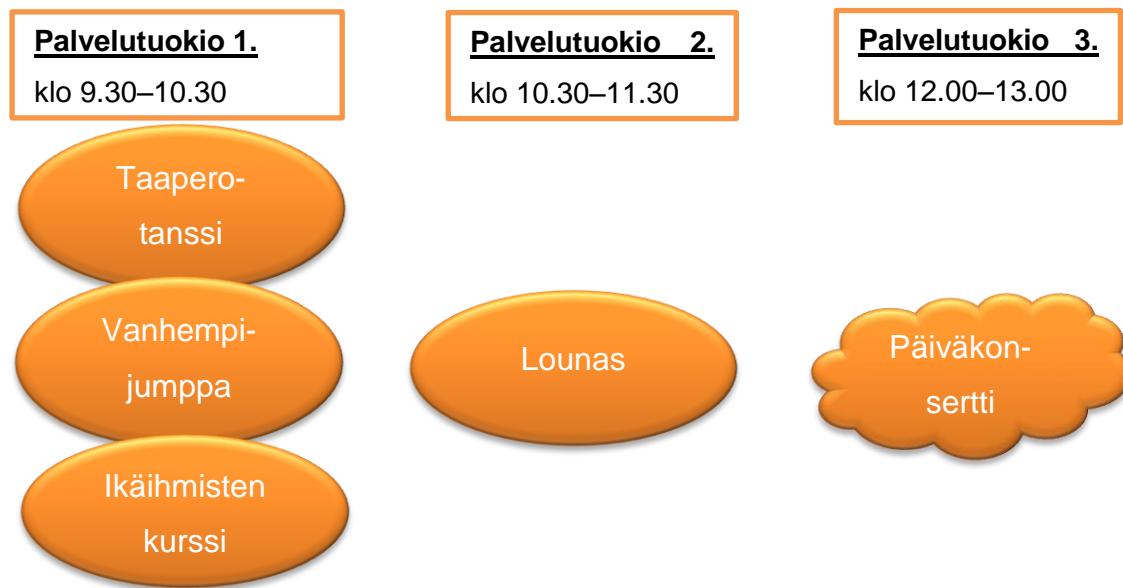
vaikuttumaan Monikosta. Myös kouluyhteistyö voisi tapahtua Monikon tiloissa, varsinkin kun se sijaitsee koulujen keskittymässä. Vanhusten ja koululaisten tuominen yhteen tapahtumiin voisi myös olla mielenkiintoinen kokeilu. Monikolla kun toivotaan olevan edistävää vaikutus sukupolvien kuilun katoamiseen (Learning café Nurmijärvi 10.8.2017).

Kaiken opistojen opetuksen ei tarvitsisi sijoittua ilta-aikaan. Moni opettaja olisi myös tyytyväinen saadessaan päivätyötä. Tämä vaatisi henkilökuntaresurssien lisäämistä ja sillä olisi myös työllistävä vaikutus. Opistojenhenkilökunnan Learning caféssa tuli esiin myös toive henkilökunnan päivätoiminnasta. Kehonhuolto tai päiväjumppa voisivat olla avoimia kaikille Monikon työntekijöille. Mikä sen parempaa olisikaan, kuin päästä hoitamaan päivän kuntoilut työpaikalla työpäivän lomassa.

Alla olevassa kuviossa on esimerkki Monikon päivästä. Se voisi sisältää useita palvelutuokioita ja niiden sisältö olisi helposti vaihdeltavissa eri teemojen ja kohderyhmien mukaan. Ohjelman voisi tarjota Monikon toimijat yhdessä tai vuorotellen, eli kyseessä olisi usean palveluntuottajan tarjooma. (Tuulaniemi 2011, 78–81.) Viimeisessä palvelutuokiossa, konsertissa, voisi olla katsomo täynnä päivän toimintoihin osallistuneita asiakkaita ja lisäksi konserttia voisi samalla tarjota useammalle eri taholle, esimerkiksi kouluille. Asiakas voisi halutessaan osallistua yhteen tai useampaan palvelutuokioon.

Tällaisilla päivätoiminnoilla olisi työllistävä vaikutus ja se lisäisi Monikon tunnettuutta ja vastaisi aineistosta esiin nousseeseen päivätoiminnan tarpeeseen.

Olisi mukavaa kun olisi konsertteja päiväsaikaan. Yksin ei uskalla liikkua pimeällä. (Tupatarkastusviikon kysely Nurmijärvi 8/2017.)

Kuvio 2. Palvelupolku: Monikon päivä.

6) Osallistaminen

Koska resurssit erilaisten tapahtumien järjestämiseen ovat aina rajalliset, on pohdittava myös sellaisia tapahtumia, joiden järjestäminen ei vaadi suuria resursseja. Learning cafessa tuli idea Open stage -tapahtumasta, jossa pääsisi jonottamalla esiintymään. Nto:lla on ollut Omat jutut -esitys perinteisesti kerran vuodessa ja se on ollut erittäin suosittu. Tapahtuma on alkuperäisestä ajatuksesta poiketen vaatinut paljon työtä järjestäjältä; tiedottamista, tekniikan koordinoitua, aikatauluttamista ja palautteiden kirjoittamista. Tästä vielä kevyempi versio voisi olla Open stage, jossa ei olisi käytössä erityisiä näyttämövaloja, aikataulua, harjoituksia tai palautteita. Paikan päälle voisi vain tulla esittämään oman tanssinsa tai musiikkikappaleensa, yksin tai porukalla, ja syy osallistumiseen olisi esiintymiskokemuksen kartuttaminen ja mahdollisesti omien teosten esille tuominen.

Annantalossa toimii kulttuurisissit -ryhmä, nuorten vaikuttajaryhmä, joka itse tuottaa tapahtumia. Ryhmään valitaan tai siihen voi ilmoittautua, mutta nuoret itse hoitavat myös valintaprosessin ja ilmoittautumisen. Kun ryhmään haetaan uusia jäseniä, on heidän oltava sellaisia nuoria, jotka ovat myös kiinnostuneita järjestämään tapahtumia muille nuorille. Ryhmä saa oman budjetin ja voi itse päättää mihin rahat käytetään, esimerkiksi improteatteriin tai erilaisiin työpajoihin. Kun ryhmä aloitti toimintansa, tuli yllätyksenä se, että nuoret halusivat tuottaa ohjelmaa lapsille, eikä ainoastaan ikäisil-

leen nuorille. (Kettunen 2017.) Tämän tyyppinen konsepti voisi toimia taiteidenvälisenä yhteistyöprojektina sisältyen esimerkiksi opistojen teemaopintoihin.

Monikon palvelukoordinaattori Siv Jansson ei pitänyt ollenkaan mahdollisena vapaaehtoistoiminnan lisäämistä. Taiteen perusopetuksen opistoilla ei vanhempien osallistamisesta ole paljon kokemusta. Oppilaiden vanhemmat ovat osoittautuneet melko epäaktiivisiksi osallistujiksi opistojen toimintaan ja varsinkin varainkeruuseen. Siv Jansson oli sitä mieltä, että myös vanhempia oppilaita voisi hyvin vastuuttaa erilaisiin tehtäviin. Jos tekijöitä on tarpeeksi, ei kellekään kasaannu liikaa vastuuta. Ainahan yhdistystoiminnassakin on niitä, jotka lähtevät enemmän mukaan tehtäviin ja sitten taas niitä, jotka vain kulkevat mukana ”vapaamatkustajina”. Mutta jos tekijöitä on vaikka kolmekymmentä, saattaa yhden osallistujan vastuu olla esimerkiksi vain yhden mainoksen tekeminen ja se riittää. Siitä muistuttaen voisi oppilaita ja vanhempia houkutella mukaan toimintaan. ”Onhan tässä vielä kaikilla yhteinen intressi ja side omaan taiteenlaajiinsakin.” (Jansson 2017.) Ainakin voisi kartoittaa mitä osaamista vanhemmista löytyy. Joku saattaa olla mainostoimistossa töissä ja yhden mainoksen tekeminen olisi hänelle viiden minuutin työ, kun taas joku osaamaton saisi siihen kulumaan tunteja. Jotta osallistuminen olisi vapaaehtoista, pitäisi etukäteen tiedustella, että minkälaista osaamista taustajoukoista löytyy. Siinä vaiheessa voisi esittää raakas suunnitelman tapahtumasta ja sen jälkeen kysellä millä tavalla kukin voisi kuvitella osallistuvansa projektiin. Siv Jansson kertoo positiivisista kokemuksistaan paikallisissa järjestöissä, joissa mukaan lähteneet ovat kokeneet saavansa vaikuttaa ja aihe on ollut osallistujille tärkeä. Nykyään on myös helppo teettää kysely ja katsoa minkälaista kaikua kentältä nousee. Ja jos kiinnostusta ei löydy, voi toteutuksen jättää siihen.

Henkilökohtainen haaveeni on toteuttaa joskus joukkoistettu teos, johon kaikki halukkaat pääsisivät vaikuttamaan. Monikossa opistojen kesken siinä voisi toteuttaa uudesta taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmasta sekä taiteidenvälisyyden että osallistamisen perusteita. Miksi emme voisi toteuttaa myös aineistostani useasti esiin noussutta Monikkofestaria tällä periaatteella? Opistojen oppilaat tekisivät musiikin, puvut, lavasteet ja käsikirjoituksen. Opettajat toimisivat ohjaajina projektissa, mutta kaikki tuotos olisi oppilaiden omaa. Miksei myös festareihin haettaisi kunnasta halukkaita toimijoita esimerkiksi eri yhdistyksistä? Tuottaja voisi organisoida ja ”pitää piuhat käsissään”, mutta muuten festareista tai teoksesta tulisi täysin tekijöidensä näköinen ja toteuttama. Siitä voisi tulla koko kunnan yhteinen juttu; kaikki jotka haluavat, saisivat osallistua.

Silloin nekin kuntalaiset, jotka eivät koskaan olisi voineet kuvitellakaan pääsevänsä osallistumaan tällaiseen teokseen tai tapahtumaan, pääsisivät sellaiseen mukaan.

Tulevaisuudessa myös kulttuuripalveluissa kuluttajan äänen kuuleminen nousee yhä merkittävämpään asemaan. Osallistaminen tulee olemaan yksi opetussuunnitelman vaatimuksista ja arkipäivää myös taideopetuksessa. Kuluttajan nousu yleisöstä toimijaksi ja siitä seuraava tuotanto-organisaatioiden radikaali muuttuminen hajottaa perinteisiä tuotantorakenteita. Kuluttaja haluaa ja myös etenkin sosiaalisen median myötä myös pystyy osallistumaan tuotteiden ja palveluiden kehittämistyöhön. (Halonen 2011, 59.)

Vuonna 2012 toteutettiin Savonlinnan oopperajuhlilla Opera by You -hanke, jossa internetissä toimiva yhteisö sai kirjoittaa, säveltää, ohjata, puvustaa ja lavastaa oopperan alusta loppuun. Noin 300 kiinnostunutta ilmoittautui mukaan projektiin sen hakuvaiheessa. Täysin vapaata oopperan tekeminen ei kuitenkaan ollut, vaan viimeisenä avustajana/tuomarina toimii Heimoneuvosto, joka koostui oopperan ammattilaisista. Projektiin liittyi vahvasti sosiaalinen media ja oopperan harjoituksia ja esityksiä pystyi seuraamaan striimattuna netistä. Näin kaikki jossain vaiheessa osallisina olleet tekijät saattoivat seurata teosta vaikka eri puolilta Suomea. (Finland Festivals 2017.) Lopputuloksena syntyi Free will – ooppera, jonka valmistumista itsekkin seurasin mielenkiinnolla tuona kesänä. Toivon, että Monikossa ja Nurmijärvellä päästään toteuttamaan vastaavanlainen teos tulevaisuudessa.

Kulttuurituottajan on keskeistä kyetä näkemään taide osana osallistavaa prosessia ja rakentaa esimerkiksi osallistamisen kautta asiakkaille mahdollisuus vaikuttaa itse teokseen (Halonen 2011, 63).

7) Matalan kynnyksen tapahtumat

Kaikissa kyselyissä ja työpajoissa tuli useasti esiin toive flashmobien järjestämisestä. Nuoret tuntuvat olevan niistä edelleen innostuneita, vaikka ilmiön kuumien aaltojen taitaa olla jo ohi. Niistä ei kuitenkaan ole missään vaiheessa ollut ylitarjontaa Suomessa.

Monessa yhteydessä aineistosta nousi toive ulkotilojen hyödyntämisestä. Monikon edessä on aukio ja taakse on valmistumassa liikuntatoimen hallinnoima tapahtuma-

kenttä. Kyselyissä ehdotettiin näille alueille katutaidetta ja jopa pyörätelineperformanssia.

Toiveissa on, että Monikon kahvilasta muodostuisi tulevaisuudessa perheiden yhteinen tapaamispaikka ja olohuone. Parhaimmillaan siellä voisi aina olla jotain ohjelmaa, katsottavaa, kuunneltavaa tai vaikka luettavaa.

Haluaisin vain tulla päiväkävelyllä katsomaan, että mitä Monikossa tapahtuu tänään. Täällä aina tapahtuisi jotain. Tämä olisi kuntalaisten olohuone. Esimerkiksi taidekahvila johon aina voisi tulla pistäytymään ja siinä olisi aina jotain näyttelyä ja tapahtumaa tai keskustelua tai jotain. (Tupatarkastusviikon kysely Nurmijärvi 8/2017.)

Tällä hetkellä kahvilan toiminnan kehittäminen on vasta alkuvaiheessa. Siellä on järjestetty pienimuotoisia oppilaskonsertteja, mutta niitä voisi edelleen lisätä. Tilaan voisi myös ripustaa paikallisten taiteilijoiden tai Nurmijärven opiston oppilaiden kuvataidetta. Myös luento- ja keskusteluiltoja toivottiin, erityisesti taidekasvatuksellisista aiheista. Niitä voisi järjestää myös yhteistyössä paikallisten yhdistysten kanssa. Monikko voisi tarjota tilat käyttöön, sekä apua markkinointiin ja yhdistys järjestäisi paikalle jonkun mielenkiintoisen puhujan. Suurempi tila antaisi yhdistyksen tilaisuuteen mahdollisuuden suurempaan yleisöön.

Kuntalaiset toivoivat kyselyissä ilmaisia kokeilutunteja opistojen tunneille. Talon yhteisöllisyyttä kehittäisivät myös nuorten kohtaamiset. Nuorisotilan eli Kertsin asiakkaat lähinnä viettävät aikaa kahvilassa ohi kiiruhtavia tanssijoita tai muusikoita ihmetellen. Näille nuorille pitäisi tarjota mahdollisuus päästä tutustumaan opiston tunneille, jotta eri taiteenlajit tulisivat heillekin tutuksi.

Elokuun 2017 tupatarkastusviikosta tuli paljon hyvää palautetta myös henkilökunnalta. Vaikka viikossa oli paljon työtä järjestäjille, oli se kuitenkin palkitsevaa, ja se tehtiin asenteella ”mekin tässä vasta harjoitellaan tätä taloa”. Sekä kävijöiltä että henkilökunnalta tuli toiveita, että vastaava avoimien ovien viikko uusittaisiin ja miksei siitä voisi syntyä perinne jokaisen syyskauden aloitukseen? Samaan yhteyteen pitäisi myös saada henkilökunnan kahvitilaisuus, jossa voisi tutustua ”talon väkeen”. Melko pyörällä olimme kaikki päästämme lukuisista uusista ihmisistä, joita tuli vastaan Monikon käytävillä juuri 50 neliön tanssiopiston vanhasta toimistosta muutettuumme.

8) Isot tapahtumat

Aineistosta nousi selkeästi kaksi isompaa tapahtumaa: Monikkofest ja Monikon markkinat. Puitteet isommalle tapahtumalle ovat kunnossa, joten haave kesäisestä koko alueelle levittäytyvästä Monikkofestistä ja jouluisista Monikon markkinoista on periaatteessa täysin mahdollista toteuttaa. Ulos asti levittäytyvät tapahtumat houkuttelisivat uusia kävijöitä Monikkoon.

Monikon markkinat, jouluntunnelmaa... Muutama koju ulos ja aulassa glögitarjoilu. Taidekäsityötä, elävää musiikkia... Se olisi aivan ihanaa! Joulumarkkinat ja Monikkofest. Niistä tulisi pysyviä juttuja. (Siv Janssonin haastattelu Nurmijärvi 23.11.2017.)

Learning caféssa suunniteltiin konserttisarjaa eri teemoilla: Monikko goes jazz, Monikko goes barock, goes folk, goes klezmer jne. Myös Nurmijärven sinfoniaorkesteria välyteltiin niin henkilökunnan kuin asiakkaidenkin puolelta. Paikkakunnalla asuu paljon ammattimuusikoita, miksei siis järjestettäisi sinfoniaorkesterin konserttia pari-kolme kertaa vuodessa? Monikkosali on suunniteltu erityisesti klassisen musiikin konsertteihin toimivaksi.

Nto ja Numo ovat tehneet muutaman vuoden välein yhteistyössä isoja produktioita kuten Pähkinänsärkijä. Ne ovat olleet aina isoja ponnistuksia niin taloudellisesti kuin työmäärältäänkin. Aiemmin tällaiset produktiot, joissa on ollut noin 200 tanssijaa ja sinfoniaorkesteri, on rakennettu Nurmijärven Maaniitun koululle, jossa on nouseva palloiluhallin katsomo. Sinne on näitä produktioita varten rakennettu täysi näyttämötekniikka ja se on ollut huomattavan kallista. Kuitenkin nämä isot produktiot ovat niitä, joista puhutaan vielä vuosia jälkeenpäin ja sellaisia toivottiin jälleen kaikissa kyselyissä. Monikko saattaisi mahdollistaa nämä isommatkin produktiot hieman edullisemmin, koska näyttämötekniikka on salissa jo valmiina ja katsomo muunneltava, joten orkesterin sijoittaminenkin näyttämön eteen onnistuu.

6.2 Intoa on, mutta riittävätkö resurssit?

Kolmen opiston rehtorien kesken kokoonnuimme 23.10.2017 aivoriiheen keskustelemaan kyselyjen sekä learning cafén tuloksista. Minua itseäni askarrutti tuossa vaiheessa ideoiden suuri määrä suhteessa toteutusmahdollisuuksiin. Tietenkin taloudelliset resurssit askarruttivat, mutta halusin löytää myös ratkaisuja uusien ideoiden toteutuk-

seen, kun kaikki tanssiopiston opettajat ovat jo nykyisten tehtäviensä hoitamisesta täysin työllistettyjä.

Suurin kuluerä uusien ideoiden toteuttamisessa on palkkakustannukset. Rehtorit pohtivat urheiluseurojen toimintamallin hyödyntämistä myös opistojen toiminnassa. Urheiluseurat käyttävät työtehtävissä monesti lukiolaisia ja ammattiopintojensa alussa olevia seuran jäseniä, joille ei tarvitse maksaa niin paljon palkkaa. Myös vanhempaintoiminta on yleinen käytäntö seuroissa. Vanhempain vapaaehtoistoiminnan ja talkootyön avulla kustannukset voidaan pitää matalina ja kulut pystytään kattamaan osallistumismaksuilla.

Vanhempain- ja vapaaehtoistoiminta ei ole taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa yleistä. Rehtorit kokivat hankalaksi pyytää vanhempia töihin vielä lukukausimaksujen lisäksi. Asiassa ollaan melko varovaisia, sillä maksu-asioista tulee jo nykyiselläänkin helposti sanomista. Vanhempia saattaa esimerkiksi ihmetyttää se, että tanssiopiston näytöksiin pitää ostaa pääsyliput tai että tunneille on hankittava tietynlaiset varusteet. Lukukausimaksun oletetaan kattavan kaikki toiminnan kustannukset.

Se on budjetoitukysymys, että millä hinnalla katetaan mitään. Ja sitten jos hinta alkaa nousta, niin sitten ne oppilaat alkaa jäädä sieltä pois. Nyt on taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti sellainen aika, että vanhemmat ovat aika tarkkoja että mistä maksetaan ja paljonko. (Urpo Rauhala, rehtorien aivoriini 23.10.2017.)

Nurmijärven kunnassa löytyy kyllä talkoohenkeä esimerkiksi paikallisten muusikoiden keskuudesta. Syksy Soi! -tapahtumaa on järjestetty jo muutaman vuoden ajan täysin ammattimuusikoiden vapaaehtoisvoimin. En usko, että tällaista talkoohenkeä kuitenkaan oppilaitosten opettajakunnasta löytyisi. Työsuhteessa olevat opettajat, jotka ovat jo mahdollisesti päässeet irti freelancer -elämästä, eivät ole valmiita palkattomaan työhön. Eikä olisi myöskään korrektia, jos työnantaja teettäisi ilmaista työtä työntekijöilään. Toisaalta – jos aihe koetaan erityisen tärkeäksi, saattaisi yhteisöllistä talkoohenkeäkin löytyä. Samaan tapaan aikoinaan Monikon puolesta istuttiin lukuisissa palaverissa ja jopa mielenosoitukseen kunnantalolle oltiin valmiita lähtemään tärkeän asian puolesta.

Tällä hetkellä olisi hyvä mahdollisuus käyttää esimerkiksi Kiky -tunteja näiden uusien ideoiden toteuttamiseen. Myös ennakointi taloudellisessa suunnittelussa on tärkeää. Jos joku uusi yhteistyöhanke halutaan toteuttaa, on se mahdollista huomioida budjetoinnissa jo hyvissä ajoin. Myös Opetushallituksen kehittämisrahan ja muiden mahdol-

listen avustusten ja apurahojen hakeminen olisi paikallaan tällaista taiteidenvälisen yhteistyön kehittämistä ajatellen. Lisärahoitukseen olisi varmasti hyvät mahdollisuudet Monikon kaltaisten uusien puitteiden ollessa kyseessä. Ja koska uudet Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet edellyttävät monialaista yhteistyötä, voisi hakemuksen perustella uusien yhteistyökuvioiden sisäänajolla. Taiteidenvälisyys ja kulttuurinen lukutaito kun ovat uusia painopisteitä tulevassa opetussuunnitelmassa.

Mun mielestä tämä olisi kyllä ihan tyypillinen tällainen monialainen innovaatio. Tällainen talo, tällainen kysyntä ja tällainen populaatio ihan tässä ympärillä. Ja mahdollisuus vielä liikunnan kanssa yhteistyöhön. (Urpo Rauhala, rehtorien aivoriini 23.10.2017.)

Nurmijärven tanssiopistolla on kokeiltu menestyksekkäästi omakustanteisia hankkeita. Street-tanssin SM-kilpailuihin on kerätty joukkue, joka harjoittelee perusopetuksen ulkopuolella erillisellä ajalla tanssiopiston opettajan johdolla. Osallistujat maksavat erillisen lukukausimaksun joukkueen harjoituksista ja maksulla katetaan opettajan palkkio. Oppilaat maksavat myös itse esiintymisvaatteensa ja kilpailumatkansa. Vaikka ensin tätä suunnitellessa hieman hirvitti joukkuemaksu vielä perusopetuksen lukukausimaksun päälle, oli ryhmään silti paljon hakijoita. Tämä osoittaa, että jos joku hanke on tarpeeksi houkutteleva, ollaan siitä valmiita maksamaan myös ylimääräistä. Mitään valituksia kustannuksista ei ole tullut, sillä mukaan lähteminen on ollut jokaisen osallistujan oman harkinnan tulos. Näin myös motivaatio näihin omakustanteisiin hankkeisiin osallistujilla on huipussaan. Tällaisia taiteen perusopetuksen ulkopuolisia, mutta Monikon sisäisiä projekteja voisi ajatella lisäävän myös jatkossa.

Lukukausimaksun suuruus tuntuu olevan oppilaitosten ikuinen ongelma. Kuitenkin käsitykseni mukaan monissa perheissä useampikin lapsi käy erilaisissa harrastuksissa, joiden kustannukset voivat olla moninkertaisia taiteen perusopetuksen lukukausimaksuihin verrattuna. Esimerkiksi jääkiekon jäämaksu voi olla kuukaudessa sama kuin yhden lukukauden maksut kunnallisessa taideoppilaitoksessa.

Opetuskauden aikana oppilaitosten kuukausipalkkaiset opettajat saattavat usein olla jopa ylityöllistettyjä. Uusien ideoiden toteuttaminen voi olla haasteellista, kun opettajille kertyy jo perustöistään lukuisia lisätyötunteja. Learning cafén ideoiden määrä ja innostus kertoi siitä, että halua kehitystyölle ja uusille yhteistyöprojekteille kyllä on, mutta onko siihen todella resursseja? Kuinka arvokasta uusien ideoiden toteuttaminen on? Pitää myös arvioida henkilöstön jaksaminen. Monesti opettajat lähtevät innolla kaiken uuteen mukaan ja kevätpuolella talo on täynnä uupuneita – eikä enää niin innok-

kaita – pandasilmäisiä pedagogeja. Ratkaisu tähän voisi olla opistojen yhteiset tiimit, joista kerroin luvussa 6.1. Kaikkien ei tarvitse aina osallistua kaikkeen; tiimeissä voisi olla mukana niitä, joilla riittää aikaa ja intoa perus-opetustyön lisäksi.

Useat tuntipalkkaiset opettajat tekisivät sen sijaan mielellään lisätöitä. Tätä innokasta henkilöstön osaa olisi hyvä hyödyntää. Se olisi myös työllistämisen kannalta järkevää. Toisaalta – tässä tulee taas vastaan kustannuskysymys. Mistä rahat tuntipalkkaisten opettajien lisätöiden palkkojen maksamiseen? Käytännössä opetuskauden aikana erilaisien uusien projektien tekeminen täytyy olla melko marginaalista ja uudet innovaatiot on parasta toteuttaa kesäkaudella, kun varsinainen opetus on päättynyt. Silloin työt on myös ajoitettava heti opetuskauden perään, jolloin myös kuukausipalkkaiset opettajat tarvitsevat töitä ja tuntipalkkaiset voivat työskennellä ennen kuin ilmoittautuvat työttömyysturvaan.

Oppilaitoksesta riippuen opetusviikkoja vuodessa on yleensä 32–38. Esimerkiksi Nto:ssa työviikkoja on kuitenkin 44, eli kuukausipalkkaisten on tämä muu aika täytettävä joko vuoden aikana ennakkoon, tai opetuskauden päätyttyä toukokuun puolivälin jälkeen jollain muulla, esimerkiksi leirityöllä. Tuntipalkkaiset opettajat ovat yleensä töissä toukokuun puolivälistä uuden kauden alkuun elokuun puoleen väliin. Uudet yhteistyöprojektit olisivatkin järkevää sijoittaa opetuskauden jatkoksi ennen kesälomaa tai työttömyysjaksoa.

Itse pitäisin tärkeänä Monikon kaltaisessa talossa päiväkäytön lisäämistä. Suurin osa toiminnasta keskittyy iltapäivä- ja ilta-aikaan ja tilat ovat suurimman osan päivästä tyhjäkäynnillä. Myös kyselyiden tuloksista löytyi useita toiveita ja ideoita esimerkiksi eläkeläisten ja lasten kanssa kotona olevien vanhempien toiminnalle. Myös koulu- ja päiväkotiyhteistyötä voisi lisätä ja näin myös opettajat saisivat päivätöitä. Se olisi monelle perheelliselle opiston työntekijälle uutta ja erittäin tervetullutta vaihtelua työaikoihin.

7 Tulevaisuuden haasteet

Teettämistäni kyselyistä käy ilmi, että Monikkoon asetetaan nyt paljon odotuksia (Tupa-tarkastusviikon kysely Nurmijärvi 8/2017. Kysely NTO:n oppilaille Nurmijärvi 8/2017. Learning café -työpaja Nurmijärvi 10.8.2017). Uskon, että myös monikkovastaiset kunnalliset ovat jo todenneet talon lunastaneen paikkansa kunnan kulttuurielämässä, ja

koko Monikko-hankkeen lopputulos on ollut positiivinen yllätys Nurmijärvellä. Hieno avaus talon toiminnalle oli avajaisviikko ja sitä seurannut aktiivinen esitystarjonta. Nimekkäät esiintyjät ovat olleet vastaisku sille huhupuheelle, että Monikossa ei mitään tulisi tapahtumaan, eikä sinne kukaan tulisi. Toisaalta räväkkä alku luo sitäkin enemmän odotuksia jatkolle.

Kehittämistyön aineistosta nousi vahva innostus talon mahdollisuuksia ja yhteistyötä kohtaan. Halu osallistua yhteistyöhön on tulevaisuudessa se kantava voima, jota on syytä vaalia. Sillä oli positiivinen vaikutus myös työn etenemiseen vaikka realiteetit palauttivatkin innostuneen alun jälkeen maan pinnalle. Opistojen yhteistyötä suunniteltaessa pitää ottaa huomioon se, että oppilasmäärät eivät ole tällä hetkellä kasvussa, eli sisään tulevan rahan määrä on pienentynyt. Sen sijaan kulut kasvavat edelleen tasaiseen tahtiin. Mihin kaikkeen lähitulevaisuudessa on oikeasti mahdollisuus? Uusissa kehittämisideoissa on pakko kohdistaa katse sellaisiin toimenpiteisiin, jotka eivät aiheuta suuria kustannuksia. Toki yhteistyötä tehdessä myös kustannukset jakaantuvat, mutta yhtä lailla tulot menevät myös jakoon. Tietenkin uusien puitteiden odotetaan nostavan kiinnostusta ja tarjontaa on syytä kehitellä niin, että se myös houkuttaa uusia asiakkaita Monikon toiminnan piiriin.

On hyvä muistaa, että myös ihan pienillä ideoilla voidaan saada paljon aikaan. Kaikki uudet yhteistoiminnan ideat eivät vaadi paljon resursseja. Siitä hyvänä esimerkkinä oli yhden pienen kyselyyn vastanneen tanssioppilaan idea siitä miten eri opistojen oppilaat pääsisivät kohtaamaan toisiaan Monikon eri kerroksissa: ”Olisi kiva sellainen lämmitteily, että juostaisiin käytävillä ja etsittäisiin joku jonka kanssa esittäytyttäisiin; kerrottaisiin vaikka nimi, lempiväri ja lempiruoka” (Kysely NTO:n oppilaille Nurmijärvi 8/2017).

Joka tapauksessa uusien ideoiden toteuttaminen Monikossa vaatisi ehdottomasti taloon tuottajan. Itse koen erittäin outona tilanteen, jossa Monikon kaltainen hieno talo on rakennettu kuntaan, mutta sinne ei ole resursoitu vastaavaa tuottajaa, joka olisi myös fyysisesti talossa läsnä. Kulttuuritoiminnan järjestäminen edellyttää sitoutunutta henkilöresurssia, joka voidaan toteuttaa yhtä ihmistä laajempaa vastuuna poikkihallinnollisesti (Kangas 2015). Tässä tapauksessa hallinnon olisi ehdottomasti jalkauduttava myös Monikkoon.

Monikon asiakkaista merkittävä osa on kouluikäisiä nuoria, jotka ovat alttiita vaikutuksille ja erilaisille valtavirran ilmiöille. Monikon tulevaisuuden toimintoja suunnitellessa on

syötä aistia herkästi nuorten elämään vaikuttavat trendit. Nuorten kokemusmaailmasta saamme signaaleja, jotka antavat suuntaa uusien toimintojen kehittämiseksi.

Nuoriso elää ja kokee maailmaa yhä enemmän erilaisten sosiaalisen median sovellusten kautta. Harrastuksiin ei tarvitse enää tulla sosiaalisten kontaktien vuoksi. Vaikka nimensä mukaisesti median pitäisi sosiaalistaa, se saattaa aiheuttaa syrjäytymistä todellisten kontaktien vähentyessä. Nuorelta saattaa jäädä kokematta harrastuksiin liittyvä ryhmän voima ja sosiaalisten taitojen kehittyminen jää vähemmälle. Jos sosiaalinen media ja virtuaalimaailma tarjoavat kaikki nuoren kaipaamat kontaktit, ei harrastuksiin enää ole tarvetta tulla.

Tiedonsiirron muuttuminen yhä reaaliaikaisemmaksi tuo mukanaan asioiden simultaanin elämisen reaali- ja virtuaalimaailmassa. Vastatrendinä virtuaalikohtaamisille on noussut tarve oikeaan kohtaamiseen ihmisten kanssa. (Halonen 2011, 31.) Näiden kahden maailman sekoittuminen on paljon vanhemmista kiinni, siitä miten paljon he antavat nuorten viettää aikaa virtuaaliyhteisöissä. Voi olla kuitenkin vaikeaa valvoa tätä, sillä koko virtuaalimaailma on jokaisen käden ulottuvilla.

Nykyään kaikenlaista tietoa on helposti saatavilla muutamalla klikkauksella ja nuoret surffailevat aktiivisesti myös harrastustensa aihepiirin tarjoamilla sivustoilla. YouTubea on katsottavissa jos jonkinmoisia tanssi- ja treenivideoita ja kynnys omien kuvien ja videoiden postaamiseen on matala. Lähdekriittisyyttä ei ymmärretä, vaan kaikki tieto mitä netistä saadaan, otetaan todesta. Erilaisten videoiden vuoksi omasta oppimisesta voi olla hyvinkin epärealistiset odotukset. Kun videoilla nähdyt temput eivät kuulukaan tanssi- tai soittotunnin ohjelmaan, tai niitä ei helposti opi, motivaatio harjoitteluun katoaa. Toisaalta – juuri nuo videot saattavat olla myös se innostuksen lähde, joka tuo nuoria uuden harrastuksen pariin.

Pitkäjänteisyyden katoaminen ja elämän nopeutuminen on huomioitava harrastustarjonnassa tarjoamalla pitkäjänteisen harrastamisen ohkeen esimerkiksi erilaisia yhdistelmätunteja, joihin voi tulla harrastamaan eri lajeja saman tunnin puitteissa. Monikon tarjoamat yhteistyömahdollisuudet ovat omiaan tällaisen uuden konseptin tarjoamiselle. Tarjotaan asiakkaille ison kakun sijasta kakkupaloja. Snack-kulttuurin sisällöt eivät välttämättä ole sinänsä pinnallisia. Ainakin osittain ne voivat olla ”parhaat palat” irrotettuna laajemmasta teoksesta. (Halonen 2011, 31.) Tästä parhaimmillaan seuraa kulttuurin huippuhetkien kollektiivisia kokemuksia.

Elämä nopeutuu, olemme kiihtyvän muutoksen keskellä ja meidän on pysyttävä ajan hermoilla ja tarjottava sellaisia palveluita, joilla pystymme sitouttamaan asiakkaamme. Palvelumuotoilu on jatkuva prosessi, ei projekti. Palvelu ei ole koskaan valmis, vaan se on jatkuvaa kehittämistä. On tärkeää tarkastella muuttuvia markkinoita, heikkoja ja vahvoja signaaleja ja tehdä jatkuvaa kehittämistä. Uusien kehittämisideoiden toteuttamista on aktiivisesti arvioitava niin asiakkaiden kuin organisaationkin näkökulmasta. (Tuulaniemi 2011, 243.)

Muutoksen tuulien puhaltaessa yrityksen arvokkaaksi ominaisuudeksi nousee strateginen herkkyys ja ketteryys, johon liittyy kyky havainnoida ja analysoida ympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä valmius muuttaa strategiaa vaativan tilanteen mukaan. Strategian on voitava muuttua niin sisäisten kuin ulkoistenkin voimien vaikutuksesta. (Hiltunen 2012, 234.) Monikkoon tulisi luoda toimijoiden yhteinen strategia, jolla tähdätään tämän työn myötä kirkastuneeseen visioon vireästi toimivasta ja laajasti tunnetusta kulttuuri- ja taidetalosta. Toiminnan arvioinnin myötä ajan kuluessa strategiaa tulee voida muuttaa toimintaympäristön tarpeita kuunnellen.

Tämän työn prosessi oli arvokas avaus Monikon yhteistyön kehittämiseksi. Se kokosi heti aineistonkeruuvaiheessa talon eri toimijat yhteen ja loi yhteisöllisyyden tunnetta ja yhteistä tahtotilaa. Osa työn tuloksina syntyneistä kehittämisideoista on jo otettu käytäntöön, osa on suunnitteilla ja osan toteuttamista innolla odotetaan. Tämän työn tuloksien hyödyntäminen on kuitenkin vasta alkua ja Monikon toimintoja tullaan toivottavasti kehittämään vuosi vuodelta eteenpäin. Työtä tehdessä tarkoitus olikin katsoa pitkälle tulevaisuuteen ja nähdä Monikko kukoistuksessaan viiden vuoden kuluttua. Ennen pitkää Monikko tulee varmasti osaltaan vastaamaan myös kunnan sivistystoimen asettaman työryhmän ja kuntalaisten visioon osallisuudesta ja yhteistyöstä Nurmijärvellä tulevaisuudessa (Nurmijärven kunta 2017).

Kuva 5. Monitoimitalo Monikko. (Kuva: Reetta Aarre-Ahtio).

Lähteet

Annantalo. [nettisivu]. <<http://www.annantalo.fi/>> (luettu 30.5.2017).

Finland Festivals. [nettisivu]. <<http://www.festivals.fi/savonlinnan-oopperajuhlat-voitti-vuoden-laatuinnovaatio-kilpailun/#.WmJnO9G3IU>> (luettu 24.10.2017).

Halonen, Katri & Ala-Nikkola, Elina 2016. Festivaalien Suomi: Festivaalituotannon joukkoistaminen. Helsinki: Cupore.

Halonen, Katri 2011. Tuottaja 2020: Kulttuuri katalysoi. Megatrendien tärähtäminen kulttuurituotannon kenttään. Helsinki. Metropolia AMK, kulttuuri ja luova ala.

Hiltunen, Elina 2012. Matkaopas tulevaisuuteen. Helsinki: Talentum Media Oy.

Hirsjärvi, Sirkka ja Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Kangas, Anita 2015. Koetellut kulttuuritoiminnot. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kulttuuriohjelma. Nurmijärven kunta 2012. [verkkodokumentti]. Nurmijärvi. <http://www.nurmijarvi.fi/filebank/7144-kulttuuriohjelma-netti_indd.pdf> (luettu 4.9.2017).

Laine, Markus & Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka 2007. Tapaustutkimuksen taito. Helsinki: Gaudeamus.

Maunula-talo. [nettisivu]. <<http://maunulatalo.fi/>> (luettu 30.5.2017).

Miettinen, S. (toim.) 2011. Palvelumuotoilu. Uusia menetelmiä käyttäjätiedon hankintaan ja hyödyntämiseen. Teknologiainfo Teknova.

Nurmijärven kuntastrategia 2014–2020. Nurmijärvi.

Nurmijärven musiikkiopisto. [nettisivu]. <<http://www.numo.fi/opisto/>> (luettu 20.10.2017).

Nurmijärven tanssiopisto. [nettisivu]. <<http://www.nto.fi/>> (luettu 20.10.2017).

Nurmijärvi. [nettisivu]. <<http://www.nurmijarvi.fi/>> (luettu 24.10.2017).

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Opetushallitus. [verkkosivu]. <<http://oph.fi/>> (luettu 24.10.2017).

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Määräys 1.8.2018 alkaen. Helsinki: Opetushallitus.

Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002. [verkkodokumentti]. Helsinki: Opetushallitus. <http://www.oph.fi/download/123013_musiik_tait_ops_2002.pdf> (luettu 4.9.2017).

Taiteen perusopetuksen tanssin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2002. [verkkodokumentti]. Helsinki: Opetushallitus.
<http://www.oph.fi/download/123024_tanssi_tait_ops_2002.pdf> (luettu 4.9.2017).

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Määräys 1.8.2018 alkaen. Helsinki: Opetushallitus.

Tanssinopetus myös nuorisotyötä. Nurmijärven Extra Uutiset. 27.9.2001.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus.

Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu. Helsinki: Talentum.

Haastattelut

Jansson, Siv 2017. Palvelukoordinaattori. Monikko. 23.11.2017.

Karemo, Jenni. Rehtori. Nurmijärven opisto. Yksityinen sähköpostikeskustelu 2018.

Kettunen, Kaisa 2017. Johtaja. Annantalo. 24.11.2017.

Rauhala, Urpo. Rehtori. Nurmijärven musiikkiopisto. Yksityinen sähköpostikeskustelu 2018.

Sarpo, Antti 2018. Toiminnanjohtaja. Maunula-talo. 17.1.2018.

Wasko, Heidi 2017. Tanssin lehtori. Sibelius-opisto. 29.9.2017.

Kyselyt

Kysely Nurmijärven tanssiopiston oppilaille, julkaisematon lähde Nurmijärvi 8/2017.

Kysely Tupatarkastusviikon kävijöille, julkaisematon lähde Nurmijärvi 8/2017.

Työpajat

Learning café. Nurmijärven opiston, Nto:n ja Numon henkilökunnan työpaja. Nurmijärvi 10.8.2017. Paikalla: 45 opistojen opettajaa, lehtoria sekä rehtorit.

Rehtorien aivoriihi. Nurmijärvi 23.10.2017. Paikalla: Jenni Karemo (Rehtori, Nurmijärven opisto), Ulla Lehtinen (Rehtori, Nto), Urpo Rauhala (Rehtori, Numo).

Liite 1.

Kyselylomake: Tupatarkastusviikon kävijät

Mitä mieltä olet uudesta Monikosta?

Uskotko, että tulet käyttämään jatkossa Monikon tarjoamia palveluja?

- ☐ Kyllä
Mitä palveluja?

☐ Ei
Miksi ette?

Millaisia palveluja/tapahtumia Monikko voisi tarjota kunnan asukkaille?

Taustatietoja:

- ☐ Nainen
- ☐ Mies

Ikä: _____

- ☐ Asun Nurmijärvellä, millä alueella?

- ☐ En asu Nurmijärvellä, asuinpaikkakuntani:

Kiitos vastauksestasi! Mikäli haluat osallistua leffalippujen arvontaan, jätäthän yhteystietosi:

Liite 2.

Kyselylomake: tanssiopiston oppilaat

1. MITÄ MIELTÄ OLET UUDESTA MONIKOSTA?
2. SAMAN KATON ALLA TOIMII NYT MUSIIKKIOPISTO, TANSSIOPISTO JA KANSALAIPIOISTO. MILLAISTA YHTEISTYÖTÄ/ESITYSTOIMINTAA OPISTOJEN KESKEN VOISI TEHDÄ?
3. MITEN OPISTOJEN OPPILAAT PÄÄSISIVÄT KOHTAAMAAN TOISIAAN ERI KERROKSISTA?
4. MILLAISIA PALVELUJA/TAPAHTUMIA MONIKOSSA VOISI JÄRJESTÄÄ?
5. MITÄ MONIKOSSA TAPAHTUU VIIDEN VUODEN PÄÄSTÄ? VILLIT VISIOT!

Liite 3.

Learning café -kysymykset

1. Miten toivoisit työsi muuttuvan? (uusi ympäristö, yhteistyö, työtavat ym.)
2. Miten opistojen pedagogista toimintaa/esitystoimintaa voisi yhdistää? – >
Ideoita ja toiveita yhteistyöhön
3. Miten oppilaat pääsevät kohtaamaan toisiaan eri kerroksista?
4. Miten uskot muuton Monikkoon vaikuttavan asiakkaisiin? (oppilaat, vanhemmat)
5. Miten uusi monitoimitalo mielestäsi tulee vaikuttamaan kunnan kulttuurielämään?
6. Millaisia palveluja/tapahtumia Monikko voisi tarjota kunnan asukkaille?
7. Tulevaisuuden kuvat, villit visiot: Mitä Monikossa tapahtuu viiden vuoden päästä?

Liite 4.

Haastattelukysymykset

1. Mitkä ovat olleet lähtökohdat ja tarpeet yhteisen toimitilan perustamiselle?
2. Minkälainen on talon organisaatio / organisaatiot?
3. Minkälainen on talon henkilöstön osaamisprofiili?
4. Millä tavalla eri toimijat kohtaavat talossanne? / Minkälaista yhteistyötä on tehty eri toimijoiden välillä?
5. Miten tiedonkulku talon sisällä / talosta ulos on järjestetty?
6. Organisaation käytännöt: Onko kaikilla toimijoilla yhteisiä kokouksia? / Työskentelyalustaa? / Koulutustilaisuuksia?
7. Miksi tällainen talo ja foorumi on tärkeä tässä kunnassa / tällä alueella?
8. Mitä tällaiseen yhteiseen tilaan siirtyminen on saanut aikaan alueellisesti? / asiakkaissa?
9. Voivatko asiakkaat vaikuttaa talon toimintaan ja tapahtumiin?
10. Mitä kehitettävää olisi? / Mikä ei talossa ei toimi?
11. Miten toivoisit yhteistyön talossa kehittyvän tulevaisuudessa? Villit visiot!